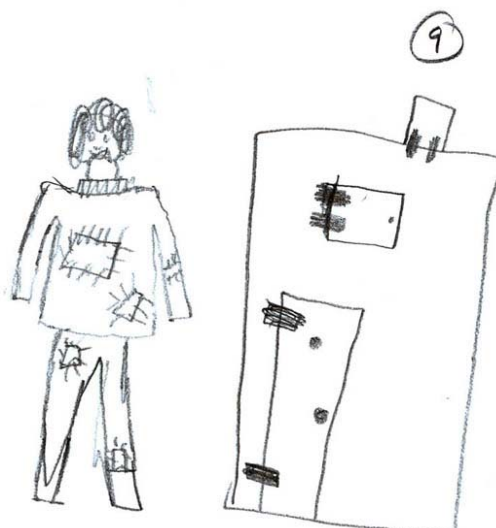

Børnefattigdom i Grønland

– en statistisk analyse af indkomstdata for husstande med børn

Børns Levestandard i Grønland – del 2

Af Christina Schnohr, Sissel Lea Nielsen og Steen Wulff

Meeqqat Inuusuttullu Pillugit Ilisimasaqarfik

Videnscenter om Børn og Unge | Documentation Centre on Children and Youth

© MIPI – Videnscenter om Børn og Unge, Nuuk, 2007

Projektansvarlig: Nina Banerjee

Publikationen kan frit downloades og kopieres. Gengivelse er tilladt med korrekt kildehenvisning. Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver MIPI – Videnscenter om Børn og Unges publikationer, bedes sendt til centret.

Rapporten er også udgivet på grønlandsk med titlen: Kalaallit Nunaanni meeqqat piitsuunerat - inoqutigiinni meerartallit isertitaat kisitsisinngorlugit paasissutissat atorlugit misissueqqissaarneq. Kalaallit Nunaanni meeqqat inuuniarnerat immikk. 2

FORORD	5
SAMMENFATNING	8
Tre mål for fattigdom	8
Resultater	9
Børn i relativ fattigdom	9
Børn i trangsvurderet hjælp fattigdom	9
Børn i implicit fattigdom	10
Forhold som medfører forøget risiko for børnefattigdom	10
Børnefattigdom fordelt på kommuner	10
Relativ børnefattigdom i andre lande	11
Metodiske forbehold	11
Anbefalinger	12
INDLEDNING	13
Rapportens opbygning	14
Data og metode	14
De tre anvendte fattigdomsmål	14
Data	19
Analysestrategi	25
HUSSTANDSINDKOMST I GRØNLAND	27
Indkomsternes fordeling og vægtning	27
Trangsvurderet hjælp	29
OMFANGET AF BØRNEFATTIGDOM I GRØNLAND	33
Fattigdom fordelt på bosted	37
Alder på børn der lever i fattigdom i Grønland	38
Klassifikation ved flere fattigdomsmål (husstande med 1-2 voksne)	39
RISIKOFAKTORER FOR BØRNEFATTIGDOM	40
Beskrivelse af regressionsanalysen	40
Afhængig variabel: Relativ fattigdom	41

Afhængig variabel: Trangsvurderet hjælp fattigdom	43
Afhængig variabel: Implicit fattigdom	44
RELATIV BØRNEFATTIGDOM I ANDRE LANDE	46
BØRNEFATTIGDOM I GRØNLAND - FUND OG KONKLUSIONER	47
Metodiske forbehold	48
AFSLUTNING OG ANBEFALINGER	50
Videre undersøgelser	51
Tiltag mod børnefattigdom	51
BILAG 1	53
BILAG 2	54
Oversigt over takster for trangsvurderet hjælp 2004	55
REFERENCER	58

Forord

I den grønlandske offentlighed har der været flere debatter om børns levestandard, indkomstforskelle og fattigdom. På trods af, at disse debatter i høj grad drejer sig om børn, og forhold der berører børn, har børns egne stemmer været stort set fraværende. Der har også manglet et statistisk grundlag for at vurdere, hvor mange børn der er berørt af fattigdomsproblemer eller lever uden en tilstrækkelig levestandard.

Derfor har MIPI – Videnscenter om Børn og Unge besluttet at iværksætte undersøgelsen "Børns Levestandard i Grønland". MIPI har til opgave at indsamle, skabe og formidle oplysninger med udgangspunkt i barnet, og denne undersøgelse er således et led i bestræbelsen på at løfte denne opgave. Mere konkret er det håbet, at der med undersøgelsen leveres et grundlag for en kvalificeret debat om børns levestandard og målrettede tiltag på området. Det er også håbet, at hele eller dele af undersøgelsen vil blive gentaget senere enten af MIPI eller andre, så det kan undersøges, om der sker en udvikling i børns levestandard.

Undersøgelsen består af tre dele, som udgives i hver sin rapport:

Børns levestandard i Grønland – del 1

Børn med afsavn – interviewundersøgelse med børn og forældre i familier med knap økonomi

Ud fra et børneperspektiv beskriver rapporten, hvordan børn fra familier med knap økonomi oplever og håndterer deres families økonomiske situation. Ud over interviews med børn og forældre fra familier med knap økonomi er rapporten baseret på stile skrevet af elever i folkeskolens 9.-10. klasser og tegninger af børn i alderen 11-12 år.

Børns levestandard i Grønland – del 2

Børnefattigdom – en statistisk analyse af indkomstdata for husstande med børn

Baseret på udtræk fra Grønlands Statistik om indkomster, sociale ydelser og husstandssammensætninger analyserer rapporten, hvor mange og hvilke børn der kan betegnes som værende berørt af fattigdom i Grønland ud fra nogle givne forudsætninger. Dertil analyserer rapporten, hvilke faktorer der påvirker risikoen for, at et barn kommer til at leve i fattigdom. Der er i

Grønland ikke en officiel fastlagt fattigdomsgrænse, som rapporten kan tage udgangspunkt i. Rapporten bruger derfor i stedet andre internationalt anerkendte metoder.

Børns levestandard i Grønland – del 3

FN's Børnekonvention og barnets ret til en tilstrækkelig levestandard

På baggrund af konklusionerne fra del 1 og del 2 vurderes der i denne rapport, om grønlandske børn nyder retten " til den levestandard, der kræves for barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sociale udvikling", som børn har ret til ifølge FN's børnekonvention. Rapporten gennemgår også, hvordan bestemmelsen skal forstås. Dertil videregiver rapporten anbefalinger fra FN om, hvordan man kan overvåge og forbedre børns levestandard.

Baseret på de tre delrapporter publiceres der en sammenfatning af hele undersøgelsen.

Der er på det seneste i Grønland sket ændringer i blandt andet skattelovgivningen og lovgivningen om offentlig hjælp, som formodentlig påvirker familiers og børns økonomiske betingelser. Som forfatterne af rapporterne påpeger, er der ikke lavet konsekvens- og effektanalyser af disse, som kan sige noget om virkningen på børns levestandard. MIPI vil på den baggrund opfordre til, at der efter at lovændringerne har været i kraft i et passende stykke tid foretages en vurdering af, hvordan de har påvirket børns levestandard.

Tak

MIPI vil gerne sige tak til Grønlands Statistik for det nyttige samarbejde, og for at have stillet arbejdsplads og løbende sparring til rådighed i forbindelse med udarbejdelse af denne delrapport.

Også en hjertelig tak til de børn og forældre, der med deres stile, tegninger og interviews har bidraget til Børns Levestandard i Grønland – del 1.

Skoler og institutioner for børn har også været behjælpelige med at arrangere stileskrivning og tegninger. Pisiffik og Malik Svømmehal har bidraget med gaver til de interviewede børn. En række privatpersoner har endvidere støttet undersøgelsen, for eksempel ved at lade forfatterne bag undersøgelsen bo hos dem. Alle disse skal også have tak.

Dertil skal der også lyde en stor tak til de kommuner og kommunalt ansatte, som har støttet undersøgelsen. Det har de gjort ved at skaffe kontakt til interviewpersoner og sørge for, at alt det

praktiske omkring transport, indkvartering og tolkning har kunnet lade sig gøre. Kommunerne har også støttet økonomisk, idet de har stået for indkvartering og/eller tolkning. Det viser, at der også fra de offentlige myndigheders side er en stor interesse for at få belyst børns levestandard.

Desuden har der til projektet være tilknyttet en følgegruppe. Den har bestået af repræsentanter fra KANUKOKA (De Grønlandske Kommuners Landsforening), Familiedirektoratet, Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke, Direktoratet for Boliger og Infrastruktur, Direktoratet for Sundhed, Grønlands Statistik, Ilisimatusarfik (Grønlands Universitet) og Sorlak (Grønlandsk Ungdoms Fællesråd). Følgegruppen har generelt bidraget til at højne undersøgelsens kvalitet med grundige kommentarer og mange forslag, for hvilke de skal have tak.

Endelig har en række fonde og sponsorer muliggjort undersøgelsens gennemførelse ved at finansiere den. Det drejer sig om Augustinus Fonden, Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland, Grønlands Hjemmestyres Forskningspulje, Knud Højgaards Fond, Kalaallit Røde Korsiat samt NAPA/Nordens Institut i Grønland. Disse skal have mange tak for støtten.

Laannguaq Lyng
Bestyrelsesforkvinde

Nina Banerjee
Centerleder og projektansvarlig

Sammenfatning

Denne rapport er en kvantitativ undersøgelse af børnefattigdom i Grønland. Undersøgelsens formål er at præsentere omfanget af børnefattigdom i Grønland, samt analysere hvilke forhold der er kendetegnende for husstande, hvor der er børn, der lever i fattigdom.

Undersøgelsen er baseret på registeroplysninger fra Grønlands Statistik (herefter GS), og omfatter alle registrerede husstande med børn i alderen op til 18 år i 2004. Datagrundlaget er 8.082 husstande, fordelt på 17 kommuner. Data inkluderer i alt 17.923 voksne og 15.979 børn. 1.362 husstande (17%) er beliggende i en bygd, 4.703 husstande (58%) i Grønlands byer, mens 2.017 husstande (25%) befinder sig i hovedstaden, Nuuk.

Tre mål for fattigdom

Der findes ikke et fastsat mål for fattigdom i Grønland, eller en officielt anvendt grænse for hvornår man lever i fattigdom. Denne rapport tager derfor udgangspunkt i tre mål for børnefattigdom, som andre forskere har udarbejdet til analyser af børnefattigdom i andre lande.

Type fattigdom	Børn i fattigdom (antal og % i hele Grønland)		
	Antal børn	Antal husstande	Andel børn (%)
Relativ fattigdom <50% ¹	1.416	576	9
Relativ fattigdom <60% ¹	2.817	1.142	18
Trangsvurderet hjælp	6.142	2.821	39
Implicit fattigdom ²	507	174	4

De tre mål er relativ fattigdom, trangsvurderet hjælp fattigdom og implicit fattigdom. Resultaterne fremgår af tabellen til venstre.

Børn der lever i forskellige typer af fattigdom i Grønland

1 Af den OECD-vægtede medianindkomst for Grønland

2 Beregninger på husstande med 1-2 voksne, i alt 11.698 børn

Relativ fattigdom: Et barn klassificeres som fattigt, hvis den disponible indkomst for barnets husstand er mindre end 50% af medianindkomsten i Grønland. Relativ fattigdom betegner dem, som i et samfund har mindst sammenlignet med andre i samfundet. Den generelle anvendte fortolkning er, at børn, der lever i denne form for fattigdom, ikke har adgang til de ting, som i samfundet anses for normalt og nødvendigt.

Medianindkomsten deler befolkningen i to lige store dele, hvor den ene halvdel har en indkomst under medianindkomsten, og den anden halvdel har en indkomst over medianindkomsten. Denne

rapport medtager også et mål for relativ fattigdom, hvor et barn klassificeres som fattigt, hvis den disponible indkomst for barnets husstand er mindre end 60% af medianindkomsten i Grønland. Begge disse relative fattigdomsmål er anerkendt inden for international forskning og statistik. Den disponible indkomst vægtes i beregning af relativ fattigdom efter husstandens sammensætning, dvs. efter antal voksne og antal børn i husstanden.

Trangsvurderet hjælp fattigdom: Et barn klassificeres som fattigt, når et medlem af barnets husstand har modtaget trangsvurderet hjælp i løbet af året. Trangsvurderet hjælp tildeles i henhold til lovgivningen, når andre muligheder for forsørgelse er udtømt. Baggrunden for at medtage dette mål som et fattigdomsmål er antagelsen om, at en husstand, der i løbet af året har modtaget trangsvurderet hjælp, på et eller andet tidspunkt i løbet af dette år har haft økonomiske problemer.

Implicit fattigdom: Et barn klassificeres som fattigt, når den disponible indkomst for den husstand, barnet tilhører, er mindre end en fiktiv årlig minimumsindkomst konstrueret på baggrund af offentlige ydelser. Som tidligere nævnt, findes der ikke i Grønland en officielt fastlagt fattigdomsgrænse. Men da den fiktive årlige minimumsindkomst er baseret på offentlige ydelser, kan dette mål tolkes som en indirekte fastsat nedre grænse for en acceptabel indkomst.

Resultater

Børn i relativ fattigdom

9% af alle børn i Grønland lever i relativ fattigdom (under 50% af medianindkomsten). Dette svarer til 1.416 børn, der lever i 576 husstande, eller hvert 11. barn i Grønland. Hvis grænsen for relativ fattigdom sættes ved 60% af medianindkomsten, som er et andet internationalt benyttet mål, lever 18% af alle børn i Grønland i denne form for fattigdom. Det svarer til 2.817 børn, der lever i 1.142 husstande eller hvert 6. barn i Grønland.

Børn i trangsvurderet hjælp fattigdom

39% af børnene i Grønland lever i trangsvurderet hjælp fattigdom. Dette svarer til 6.142 børn, der lever i 2.821 husstande, eller til 4 ud af 10 børn i Grønland.

Børn i implicit fattigdom

4% af børnene i Grønland lever i implicit fattigdom. Dette svarer til 507 børn, der lever i 174 husstande, eller hvert 25. barn i Grønland. Denne beregning er gennemført for husstande med op til to voksne, svarende til at analysen er gennemført for knapt 3/4 af alle børn.

Forhold som medfører forøget risiko for børnefattigdom

Regressionsanalyser har belyst nogle risikoområder for at leve i fattigdom, uanset hvilket af de tre mål for fattigdom, der blev benyttet. Børnefattigdom er således mere sandsynligt, når:

- husstandens voksne er under 25 år
- husstanden har enlige voksne
- der er mange børn i husstanden
- husstanden befinder sig i en bygd
- husstandens voksne alle er født i Grønland

Børnefattigdom fordelt på kommuner

For at kunne sammenligne kommuner, er det beregnet, hvor mange børn pr. 1.000 børn der lever i de tre forskellige former for fattigdom i hver kommune, og hvordan de børn, der lever i fattigdom, fordeler sig i Grønland. Hvis man vil benytte rapportens informationer til at vurdere, hvor i Grønland en indsats for at forbedre børns vilkår vil gavne mest, bør man vurdere på baggrund af begge disse forhold.

Relativ børnefattigdom i andre lande

Land	År	Andel børn (%) i relativ fattigdom (<50%)	Andel børn (%) i relativ fattigdom (<60%)
Norge	2000	3	8
Finland	2000	3	8
Danmark	2004	4	11
Sverige	2000	4	9
Canada	2000	15	24
Storbritannien	1999	17	28
USA	2000	23	30

Andele af børn i relativ fattigdom i forskellige lande.
Kilde: Luxembourg Income Study 2007.

I Grønland lever 18% af børnene i relativ fattigdom under 60% af medianindkomsten, og 9% under 50% af medianindkomsten. Uanset hvilke af disse fattigdomsgrænser man benytter, er det billede, man får ved en sammenligning dog det samme: Grønland har en større andel fattige børn end de nordiske lande, og en mindre andel end

Canada, USA og Storbritannien. Børnefattigdom i andre lande fremgår af ovenstående tabel.

Metodiske forbehold

Forfatterne tager nogle metodiske forbehold ud fra datagrundlaget i relation til definitionerne af husstand og indkomst.

Det er ikke muligt ud fra eksisterende registre i GS at få oplysninger om familierelationer. Derfor er husstande, dvs. personer registreret på samme adresse, anvendt i beregningerne i stedet.

Vedrørende indkomst, er en række af de tilskud, der gives som offentlig hjælp, ikke registreret på en måde, så de kan inddrages i indkomststatistikken. Det er ligeledes ikke muligt at indregne bidraget fra uformel økonomi i nærværende undersøgelse. Uformel økonomi kan ikke antages at være ligeligt fordelt, og det kan heller ikke uden videre antages, at alle har adgang til uformel økonomi.

Formålet med nærværende undersøgelse er at bidrage til området med det mest optimale kvantitative skøn over omfanget af børnefattigdom i Grønland ud fra de tilgængelige statistiske informationer.

Anbefalinger

Børnefattigdom kan have alvorlige konsekvenser, og forfatterne anbefaler, at udviklingen i børnefattigdom bliver fulgt. Det kan bestå i en gentagelse af denne undersøgelse, som kan laves ud fra GS' registre. Udvikling af registrene i GS kunne også danne grundlag for at inddrage andre relevante faktorer i forhold til analyse af børnefattigdom. Hvor denne undersøgelse bygger på indkomstdata for et enkelt år, vil det også være relevant at lave undersøgelser baseret på indkomstdata for flere år.

De risikofaktorer, som er dokumenteret i denne undersøgelse, er relativt lette at få øje på, og kan derved give mulighed for at identificere og støtte de husstande og børn, der er i øget risiko for at leve i fattigdom.

Indledning

Denne rapport er del 2 i rapportserien "Børns Levestandard i Grønland". Denne del er en kvantitativ undersøgelse af børnefattigdom i Grønland. Undersøgelsens formål er at præsentere omfanget af børnefattigdom i Grønland, samt analysere hvilke forhold der er kendetegnende for husstande, hvor der er børn, der lever i fattigdom. Den er baseret på registeroplysninger fra Grønlands Statistik (herefter GS), og omfatter alle registrerede husstande med børn i alderen op til 18 år i 2004¹.

UNICEF formulerer konsekvenserne for børn, der lever i fattigdom som, at man bliver ude af stand til at nyde af sine rettigheder, at opnå sit fulde potentiale og deltage som fuldt og ligeværdigt medlem af samfundet (UNICEF 2005). I del 1 af rapportserien "Børns Levestandard i Grønland" er der lavet interviews med børn og forældre med knap økonomi. Undersøgelsen viser, at de interviewede børn oplever en række sociale og materielle afsavn (Nielsen og Wulff 2007).

Andre undersøgelser har analyseret effekten af fattigdom på børn over længere perioder, og disse konkluderer blandt andet, at personer, der oplever fattigdom i barndommen, har svært ved at kompensere for dette skadelige forhold senere hen (Poulton 2002). Deraf kan man slutte, at børnefattigdom både har konsekvenser for børn, mens de er børn, men at det også har skadelige virkninger i voksenlivet. Ved at identificere og støtte børn og familier i fattigdom, kan man formodentlig kompensere for omfanget og varigheden af fattigdom.

¹ Der findes ved offentliggørelsen af denne rapport ikke nyere anvendelige registerdata end for året 2004. Siden 2004 er der gennemført lovændringer og andre offentlige tiltag der, lige som den generelle samfundsudvikling, kan have betydning for forekomsten af børnefattigdom. Blandt andet er bundfradraget, som defineret i skattelovgivningen, hævet med virkning fra 1. januar 2005, og lovgivningen om offentlig hjælp – herunder trangsvurderet hjælp – er ændret med virkning fra 1. april 2007. Der findes dog, så vidt forfatterne og MIPI har kunnet konstatere, ingen konsekvens- eller effektanalyser af hverken lovændringernes eller andre tiltags betydning for børns levestandard og børnefattigdom.

Rapportens opbygning

I nedenstående beskrives de anvendte mål for børnefattigdom for at gøre læseren i stand til at vurdere og perspektivere disse. Derefter følger en beskrivelse af data samt de metoder og analysestrategier, der er anvendt.

Efter dette præsenteres resultaterne af de statistiske analyser i tre afsnit, 1) detaljerede beskrivelser af data, der inkluderer geografisk fordeling, familietype og fødested, 2) deskriptiv statistik med angivelse af, hvor mange børn der lever i fattigdom ud fra de tre mål for fattigdom og 3) analytisk statistik, hvor forekomsten af fattigdom analyseres ved regressionsanalyse, og resultaterne beskriver kendetegn ved husstande, hvor børn lever i fattigdom. For hvert afsnit beskrives de analysestrategier, der ligger til grund for afsnittets statistik.

Til alle præsenterede resultater er knyttet fortolkninger, der skal betragtes som vejledende, idet statistiske beregninger ofte har flere mulige konklusioner. De præsenterede konklusioner er således forfatterens fortolkninger.

Data og metode

De tre anvendte fattigdomsmål

Som nævnt i rapportens forord, findes der ikke et politisk fastsat mål for fattigdom i Grønland eller en "officiel" grænse for, hvornår man lever i fattigdom. Andre forskere har udarbejdet teoretisk velfunderede og sammenlignelige mål for børnefattigdom, og denne rapport har taget udgangspunkt i samme metoder (Salonen 2002, Hussain 2003, 2004).

Undersøgelsen benytter sig af tre forskellige mål for fattigdom²:

- Relativ fattigdom
- Trangsvurderet hjælp fattigdom
- Implicit fattigdom

²I Hussain 2003 kombineres de tre forskellige mål for fattigdom for at give et samlet skøn over antal børn i fattigdom. På grund af metodiske forbehold, har forfatterne valgt ikke at lave en tilsvarende samlet beregning.

Relativ fattigdom betegner dem, som i et samfund har mindst sammenlignet med andre i samfundet. Den generelle anvendte fortolkning er, at børn, der lever i denne form for fattigdom, ikke har adgang til de ting, som i samfundet anses for normalt og nødvendigt (UNICEF 2005b).

Trangsvurderet hjælp fattigdom betegner dem, der bor i husstande, der i løbet af året har modtaget trangsvurderet hjælp fra det offentlige. Antagelsen er, at hvis en husstand i løbet af året har modtaget trangsvurderet hjælp, må husstandens medlemmer på et eller andet tidspunkt i løbet af dette år have haft økonomiske problemer.

Implicit fattigdom betegner dem, der har mindre indkomst, end det offentlige gennem sin fastsættelse af en række takster for overførselsindkomster indirekte har angivet som en nedre grænse for acceptabel indkomst.

Det er vanskeligt at bruge de to sidste fattigdomsmål til at sammenligne med andre lande, fordi de tager udgangspunkt i det enkelte lands lovgivning. Det første mål, relativ fattigdom, muliggør dog sammenligninger med andre lande³.

Samtlige mål vil blive præsenteret i detaljer i det nedenstående.

Relativ fattigdom

Efter dette mål defineres et barn som fattigt, når det bor i en husstand, som har under 50% af medianindkomsten i landet. Medianindkomsten er den nøjagtige indkomst, der deler befolkningen i to halvdele, hvor den ene halvdel har en indkomst under medianindkomsten, og den anden halvdel har en indkomst over medianindkomsten. Der er her tale om den disponible indkomst, dvs. summen af alle indkomster i en husstand fratrukket indkomstskat. Den disponible indkomst er nærmere defineret i bilag 1.

Relativ fattigdom betegner som nævnt dem, som i et samfund har mindst sammenlignet med andre i samfundet. Den generelt anvendte fortolkning er, at børn, der lever i denne form for fattigdom, ikke har adgang til de ting, som i samfundet anses for normalt og nødvendigt (UNICEF 2005b).

³ For yderligere diskussion af fattigdomsbegreber og en sociologisk forståelse af relativ fattigdom, se rapporten "Børn med afsavn – interviewundersøgelse med børn og forældre i familier med knap økonomi. Børns Levestandard i Grønland del 1" (Nielsen og Wulff 2007).

Relativ fattigdom er et internationalt benyttet mål. Der benyttes både en grænse for relativ fattigdom som under 50% og som under 60% af medianindkomsten. Beregningerne i denne undersøgelse tager udgangspunkt i under 50% af medianindkomsten, men for sammenligningens skyld vises resultatet også for under 60% af medianindkomsten. Inden for EU bruges især 60% af medianen. UNICEFs forskningscenter, Innocenti, samt OECD benytter dog 50% af medianindkomsten (UNICEF 2005b, Corak 2005).

For at gøre indkomsten sammenlignelig mellem forskellige husstandstyper, for eksempel en husstand med 2 voksne og 3 børn, eller en husstand med 1 voksen og 2 børn, korrigeres der i denne undersøgelse for dette ved de såkaldte ækvivalensvægte, der bl.a. er benyttet af OECD og i andre undersøgelser om børnefattigdom (Hussain 2003, UNICEF 2005). Man vægter husstandens indkomst efter husstandstypen, dvs. antallet af børn og voksne, for at tage højde for "stordriftsfordele" i husstandens forbrug (flere personer benytter samme telefon, tv osv.). Princippet er, at hvert husstandsmedlem tildeles en vægt angivet i voksenforbrugsenheder. Den første voksne får vægten 1, og yderligere voksne får hver tildelt vægten 0,5, mens hvert barn tildeles vægten 0,3 (Hussain 2003). For eksempel vil en husstand bestående af 2 voksne og 3 børn med en disponibel husstandsindkomst på 300.000 kr. have en ækvivalensvægtet indkomst på $300.000 / (1+0,5+0,3+0,3+0,3) = 125.000$ kr., mens en husstand på 2 voksne og kun 1 barn med samme disponible indkomst vil have en vægtet indkomst på 166.667 kr.

I denne vægtning samt i de øvrige fattigdomsmål, er der en antagelse om en ligelig indkomstfordeling inden for en husstand. Det behøver ikke være gældende i virkeligheden. Det er mere sandsynligt, at husstandens indkomst bruges ujævnt. Dette kan for eksempel være, hvis de voksne vælger at leve i afsavn for at skåne børnene fra at opleve fattigdommen, så ressourcerne bliver skævt fordelt i børnenes favør. Den omvendte situation er, hvis fordelingen er skæv til fordel for de voksne, og børnene lider, fordi de voksne opbruger alle husstandens ressourcer, for eksempel på alkohol.

Definition af relativ fattigdom: *Et barn klassificeres som fattigt, hvis den disponible indkomst for barnets husstand er mindre end halvdelen af medianindkomsten i Grønland.*

Analyserne af relativ fattigdom er beregnet på grundlag af 50% af medianen af den disponible indkomst for husstande med børn. Dette tal afviger ca. 1% fra det tilsvarende tal for samtlige husstande i Grønland, svarende til en forskel på ca. 800 kr. Da datagrundlaget fra GS alene indeholdt husstande med børn, valgte forfatterne at bibeholde dette og ikke inkludere alle øvrige

husstande, da forskellen er så lille, at den skønsmæssigt ikke påvirker de fundne resultater. I det omfang forskellen påvirker resultatet, undervurderer denne rapport den relative fattigdom.

Trangsvurderet hjælp fattigdom

Efter dette mål defineres et barn som fattigt, hvis dets husstand i løbet af et kalenderår har modtaget trangsvurderet hjælp fra det offentlige. I Grønland tildeles trangsvurderet hjælp i henhold til sociallovgivningen, når andre muligheder for forsørgelse er udtømt, for eksempel forsørgelse fra en ægtefælle eller en samlever. Formålet er at sikre modtageren og dennes familie "det fornødne til livets opretholdelse" (Landstingsforordning nr. 10 af 1. november 1982 om hjælp fra det offentlige)⁴. Personer, som tildeles trangsvurderet hjælp, kan generelt karakteriseres ved, at de lever på et eksistensminimum uden mulighed for selv at sikre det mest nødvendige til eget eller familiens underhold, for eksempel til betaling af mad, tøj og husleje. Baggrunden for at medtage dette mål som et fattigdomsmål er antagelsen om, at en husstand, der i løbet af året har modtaget trangsvurderet hjælp, på et eller andet tidspunkt i løbet af dette år har haft økonomiske problemer. Trangsvurderet hjælp fattigdom opfanger således børn, der lever i en husstand, som i en kortere eller længere periode i løbet af et år har haft økonomiske problemer. Målet medtager alle, uanset beløbets størrelse eller udbetalingens varighed.

Betydningen af den ydede trangsvurderede hjælp for husstanden illustreres nærmere ved at beregne den andel, som hjælpen udgør af husstandens samlede disponible indkomst.

Definition af trangsvurderet hjælp fattigdom: *Et barn klassificeres som fattigt, når et medlem af barnets husstand har modtaget trangsvurderet hjælp i løbet af året (uanset beløbets størrelse eller udbetalingens varighed).*

Implicit fattigdom

Efter dette mål defineres et barn som fattigt, når det bor i en husstand, hvis samlede disponible indkomst er mindre end en fiktiv årlig minimumsindkomst. Denne beregnes på baggrund af kommunernes og Hjemmestyrets satser for trangsvurderet hjælp, børnetilskud og for enlige forsørgere også underholdsbidrag.

⁴ Landstingsforordningen om offentlig hjælp er ændret med virkning fra 1. april 2007, og trangsvurderet hjælp som begreb er dermed afskaffet. Se fodnote 1 i denne rapport.

	Enlige ¹⁾	Par	Takst pr. barn ²⁾
Nanortalik	16.800	31.200	14.700
Qaqortoq	15.400	27.750	14.700
Narsaq	16.900	33.800	18.600
Paamiut	23.400	33.800	14.700
Nuuk	22.800	42.500	23.800
Maniitsoq	20.200	30.200	14.700
Sisimiut	18.150	34.050	14.950
Kangaatsiaq	18.200	26.000	14.700
Aasiaat	15.600	26.000	14.700
Qasigiannguit	16.900	23.400	14.700
Ilulissat	20.800	31.200	14.700
Qeqertarsuaq	20.800	39.000	14.700
Uummannaq	17.550	35.150	14.100
Upernavik	27.300	36.400	23.800
Qaanaaq	15.600	23.400	14.700
Ammassalik	14.300	28.600	13.400
Ittoqqortoormiit	10.400	18.200	14.700

Tabel 1: Grænser for den fiktive årlige minimumsindkomst (kr.) til brug for beregning af husstande i implicit fattigdom fordelt på kommuner

1) Heri tillægges underholdsbidrag (fra Finansloven 2004, 9.096 kr. pr barn)

2) Takst pr. barn er udregnet på baggrund af det angivne børnetillæg (oplyst fra kommunen ved rundringning) plus børnetilskud (fra Finansloven 2004, 5.610 kr. pr. barn)

Grænserne er konstrueret ved at addere disse takster. Da det er den enkelte kommune, der fastsætter takster for trangsvurderet hjælp, er der beregnet en fiktiv årlig minimumsindkomst for hver kommune. Et barn klassificeres som fattigt ud fra det implicitte fattigdomsmål, hvis husstandens disponible indkomst er lavere end den fiktive årlige minimumsindkomst, der kan konstrueres ud fra oplysningerne i tabel 1. For nærmere redegørelse, se bilag 2.

I mangel af en officielt fastlagt fattigdomsgrænse, kan de offentlige takster tolkes som en indirekte fastsat nedre grænse for en acceptabel indkomst. Samtidig er der dog nogle

mangler i det tilgængelige beregningsgrundlag, der gør implicit fattigdom i Grønland vanskelig.

I andre undersøgelser, der benytter implicit fattigdom, er tilskud til bolig, der er baseret på en vurdering af de respektive landes sociallovgivning og kendte eller beregnede udgifter til bolig, medregnet i den fiktive årlige minimumsindkomst. Efter gældende lovgivning i 2004, blev der i Grønland, udover boligsikring til personer i lejeboliger, også skønsmæssigt givet tilskud til andre boligudgifter, el, telefon, medicin mv., via forordningen om offentlig hjælp. Da det ikke er muligt at få udtræk af disse oplysninger fra Grønlands eksisterende registre, er ingen af disse tilskud medtaget i nærværende undersøgelse. Konsekvensen er, at grænsen for implicit fattigdom er fastlagt lavere, end hvis der forelå registre, der indeholdt ovenstående oplysninger.

Det er valgt at udregne grænser for implicit fattigdom alene for husstande med enlige og par, da den fiktive årlige minimumsindkomst for flere end 2 voksne i husstanden, ud fra den foretagne forespørgsel til kommunerne, ikke kan fastlægges entydigt. Dette vil gøre beregninger med flere end 2 voksne behæftet med store usikkerheder. Datagrundlaget for denne del af undersøgelsen er således reduceret til husstande med 1 og 2 voksne, hvilket omfatter i alt 11.698 børn (svarende til 73% af den oprindelige gruppe). Af tabel 1 fremgår de beløb, som benyttes til at fastsætte grænserne for implicit fattigdom i de forskellige kommuner i Grønland.

Definition af implicit fattigdom: *Et barn klassificeres som fattigt, når den disponible indkomst, dvs. den samlede indkomst fratrasket indkomstskat mv., for den husstand barnet tilhører, er mindre end en fiktiv årlig minimumsindkomst konstrueret på baggrund af offentlige ydelser, herunder børnetilskud og eventuelt underholdsbidrag.*

Data

De statistiske beregninger er foretaget på data udtrukket fra GS, der har leveret oplysninger på alle husstande med børn. Husstande er personer, der er registreret på samme adresse, og børn er personer i alderen op til 18 år. Dette er i henhold til artikel 1 i FN's Børnekonvention, samt aldersgrænsen der anvendes i forbindelse med offentlige ydelser.

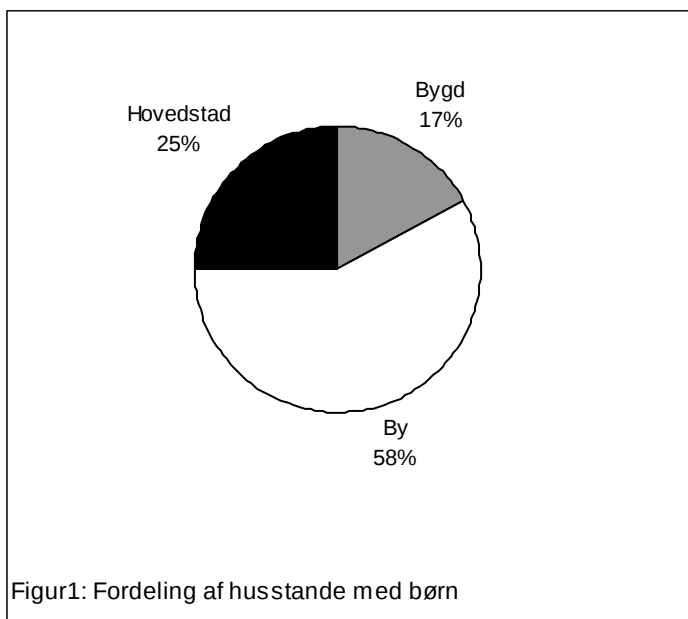
Alle husstande er registreret med antal personer, personernes køn og alder, i hvilken kommune husstanden er, samt hvorvidt husstandens voksne er født i eller udenfor Grønland. Desuden indeholder data oplysninger om de voksnes skattepligtige indkomst, hvorvidt vedkommende har modtaget sociale ydelser fra det offentlige, og i bekræftende fald hvor meget. Den skattepligtige indkomst registreres fra oplysninger på selvangivelsen. Børnetilskud er tillagt efterfølgende, da den disponible indkomst, der normalt anvendes i publikationer fra GS, ikke indbefatter dette.

Fra GS har undersøgelsen fået oplysninger om de husstande i Grønland, hvor der lever børn og højst 9 voksne. Sidstnævnte er udvalgt af GS. Data inkluderer 8.134 husstande, hvoraf forfatterne har valgt at sortere 6 fra, da der formodentlig er tale om børnehjem eller andre institutioner. Desuden er 46 husstande sorteret fra, fordi de havde en negativ disponibel indkomst. Negativ disponibel indkomst kan opstå af skattetekniske årsager.

Geografi

Datagrundlaget er 8.082 husstande, fordelt på 17 kommuner. Data inkluderede i alt 17.923 voksne og 15.979 børn.

Det fremgår af figur 1, at 1.362 husstande, svarende til 17%, er beliggende i en bygd, 4.703 husstande (58%) i Grønlands byer, mens 2.017 husstande (25%) befinder sig i hovedstaden.

Husstandenes fordeling på kommuner fremgår af tabel 2. Samtlige kommuner er repræsenteret, med undtagelse af Ivittuut.

Kommune	Antal børn	Antal husstande	Andel husstande (%)	Kommune	Antal børn	Antal husstande	Andel husstande (%)
Nanortalik	739	360	5	Qasigiannuguit	404	215	3
Qaqortoq	891	475	6	Ilulissat	1.374	690	9
Narsaq	530	277	3	Qeqertarsuaq	310	155	2
Paamiut	570	284	4	Uummannaq	803	388	5
Nuuk	3.680	2.067	26	Upernavik	1.012	437	5
Maniitsoq	1.018	499	6	Qaanaaq	289	138	2
Sisimiut	1.670	861	11	Ammassalik	1.055	458	6
Kangaatsiaq	565	234	3	Ittoqqortoormiit	199	86	1
Aasiaat	870	458	6	I alt	15.979	8.082	100

Tabel 2: Husstandenes fordeling på kommune

Husstandstype og risiko for fattigdom

Husstand er defineret ud fra adressen, og betragtes som den overordnede enhed, som børnene befinder sig i. Det er vigtigt at bemærke, at 'husstand' ikke er det samme som 'familie', da husstande ikke nødvendigvis er sammensat på baggrund af familiære relationer. Data kan imidlertid ikke angive detaljer om relationerne i husstanden.

En husstand varierer i antal voksne og børn, hvilket er en betydende faktor for de økonomiske ressourcer og forbruget i husstanden. Hvor mange, der tjener penge samt antallet af børn, er vigtigt for, hvorvidt husstanden lever i fattigdom (Spencer 2005, Hansen 2006).

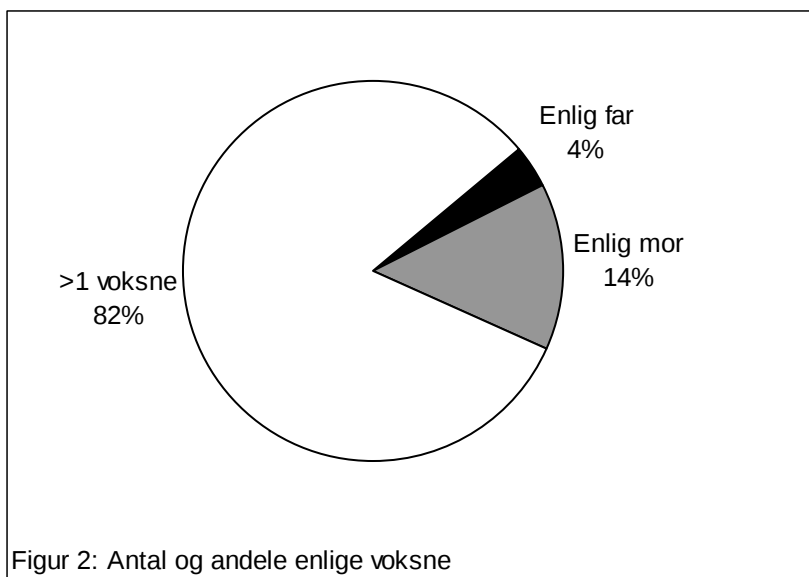

Af tabel 3 fremgår antallet og andelen af forskellige typer husstande i Grønland. Af hensyn til overskueligheden er husstande med flere end 3 voksne eller flere end 4 børn lagt sammen.

Sammensætning	Antal	Andel (%)	Sammensætning	Antal	Andel (%)
1 voksen (K), 1 barn	626	8	2 voksne, 1 barn	1.720	21
1 voksen (K), 2 børn	336	4	2 voksne, 2 børn	1.528	19
1 voksen (K), 3 børn	146	2	2 voksne, 3 børn	811	10
1 voksen (K), 4 ⁺ børn	49	1	2 voksne, 4 ⁺ børn	482	6
1 voksen (M), 1 barn	181	2	3 ⁺ voksne, 1 barn	892	11
1 voksen (M), 2 børn	92	1	3 ⁺ voksne, 2 børn	614	8
1 voksen (M), 3 børn	13	<1	3 ⁺ voksne, 3 børn	356	4
1 voksen (M), 4 ⁺ børn	4	<1	3 ⁺ voksne, 4 ⁺ børn	232	3

Tabel 3: Fordeling af husstandstyper (M = mand, K = kvinde)

Det fremgår, at den hyppigst forekommende husstandstype i Grønland er 2 voksne og 1 barn, eller 2 voksne og 2 børn. 3 voksne og 1 barn afspejler formodentlig et barn, der er over 18 år, som derfor registreres som voksen, eller en bedsteforælder der også er registreret i husstanden. Det er rimeligt at formode, at en bedsteforælder eller et barn over 18 vil bidrage med sin indtægt, hvis husstandens økonomi er trængt. Forfatterne betragter dette problem om klassifikationen af børn og voksne som ubetydelig i forhold til undersøgelsens hovedresultater.

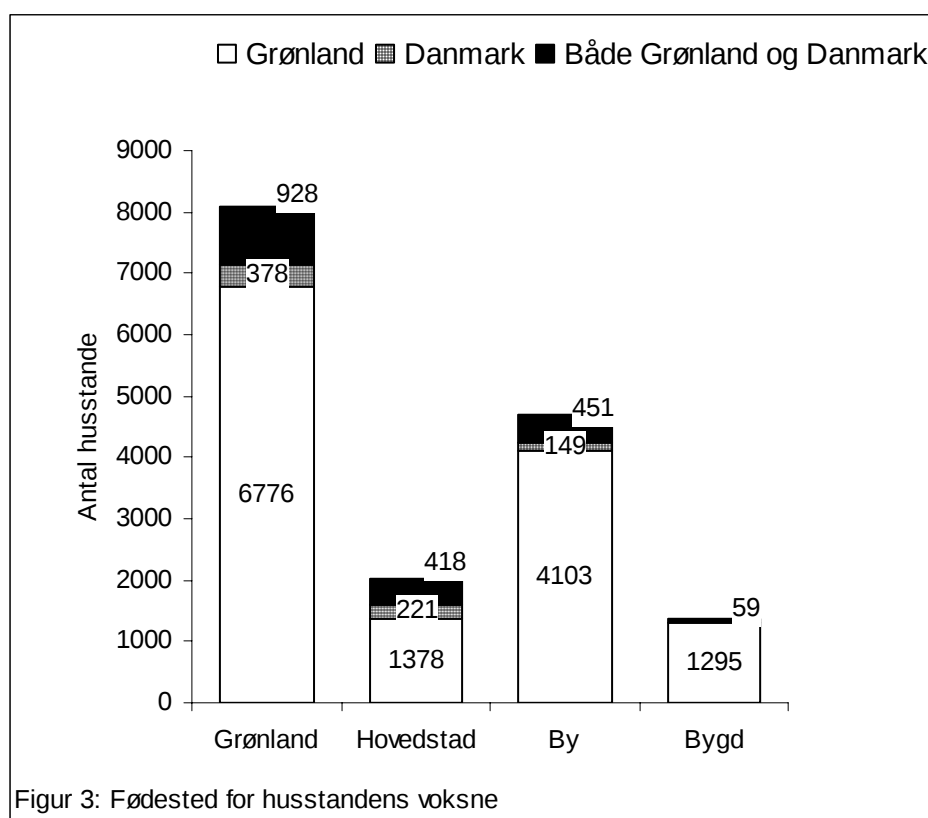
Figur 2: Antal og andele enlige voksne

Et andet område, der potentielt gør husstande sårbare i forhold til fattigdom, er enlige forsørgere (Hope 1999, Spencer 2005). Af figur 2 fremgår det, at der er 1 voksen i 18% af husstandene, svarende til 1.447. Heraf har 4% en mandlig forsørger og 14% en kvindelig forsørger.

Fødested

Data fra GS omfatter oplysninger om, hvorvidt husstandens voksne er født i eller udenfor Grønland. GS oplyser, at personer, der er født udenfor Grønland, som hovedregel er født i Danmark, og den betegnelse er derfor valgt i denne rapport. Figur 3 illustrerer fordelingen af de voksnes fødested for hele landet, samt fordelingen på bosted.

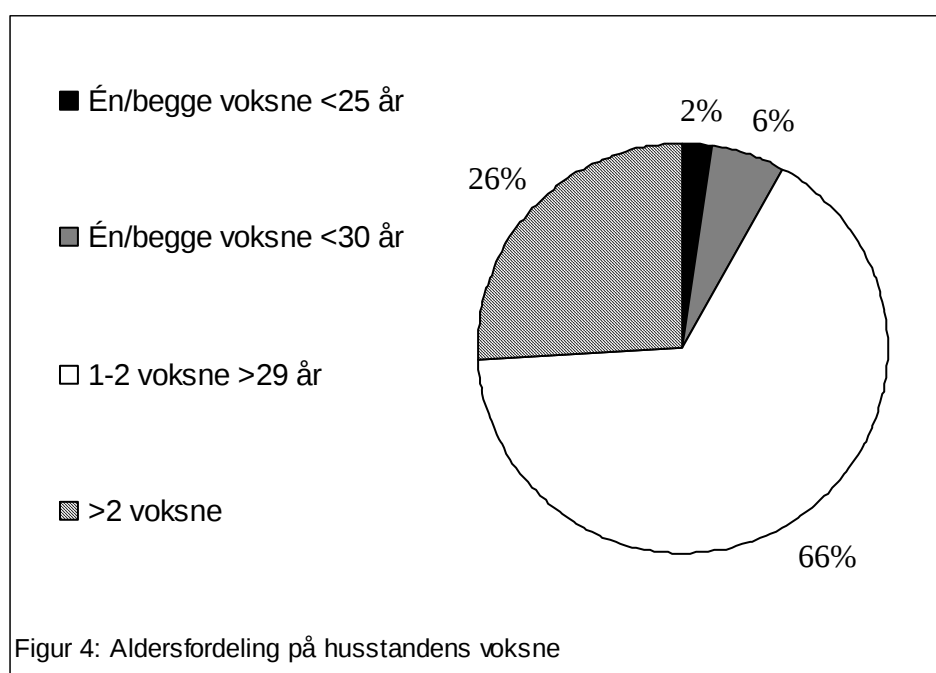

I data er der ikke overraskende flest husstande (84%), hvor samtlige voksne er født i Grønland, 5% hvor samtlige er født i Danmark, og 12% hvor de voksne er født begge steder. Når man ser på fødested i en opdeling på hovedstad/by/bygd, fremgår det, at husstande med danske voksne hovedsageligt ligger i hovedstaden eller i en by. 95% af husstandene i bygderne består alene af voksne født i Grønland, og andelen af helt danske husstande her er blot ½%.

Alder

Et tredje område, der potentielt gør husstande sårbare, er aldersfordelingen. Da undersøgelsens fokus ligger på formodet udsatte husstande, fremgår det af figur 4, hvor mange husstande der har voksne på henholdsvis under 25 år eller under 30 år. Under de øvrige kategorier falder de meget heterogene grupper med forskellige alderstrin på de 1-2 voksne ("øvrige"), mens 2.094 husstande har flere end 2 voksne.

Fordelingen af husstandene fremgår af figur 4, hvor det ses, at 2% af husstandene er forsørget af unge voksne. Denne gruppe må betragtes som yderst sårbare, blandt andet idet de sjældent har nået at få en uddannelse, og dermed har dårlige forudsætninger for at få job. I 6% af husstandene er begge voksne under 30 år, og i 66% af husstandene er 1 eller begge af de 1-2 voksne 30 år eller derover. Grunden til de relativt få unge voksne kan formodentlig findes i de lange ventelister på bolig i Grønland. Fra andre statistikker vides det, at andelen af unge forældre er relativ høj (se for eksempel MIPI 2005).

Analysestrategi

Undersøgelsens formål er at præsentere omfanget af børnefattigdom i Grønland, samt analysere hvilke forhold der er kendetegnende for husstande, hvor der er børn, der lever i fattigdom. Alle analyser er foretaget på hvert af de tre fattigdomsmål.

Deskriptiv statistik

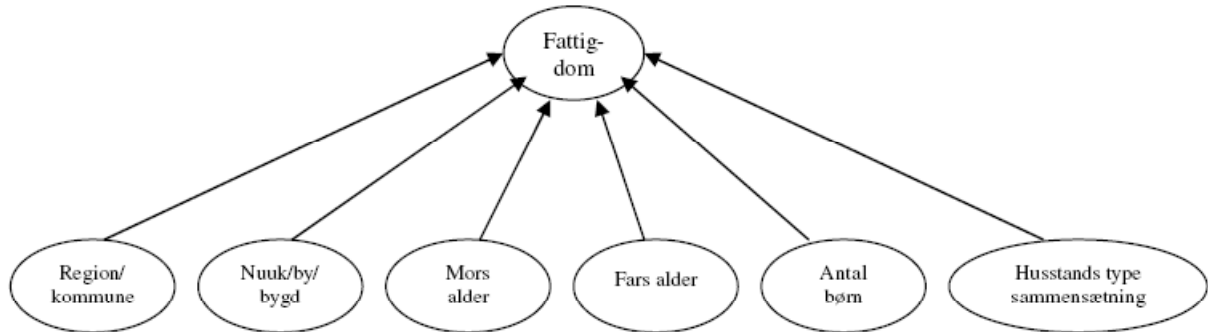
Den deskriptive del af resultaterne beskriver fordelingen af den disponible indkomst i Grønland udtrykt ved gennemsnit, median og kvartiler. Dernæst beskriver afsnittet det absolutte antal husstande, børn og andele børn, der lever i fattigdom i Grønland fordelt på kommuner. Afslutningsvis illustreres, hvor mange børn der klassificeres som fattig ved mere end et fattigdomsmål, og den relative fattigdom i Grønland sammenlignes med andre lande.

Trangsvurderet hjælp fattigdom bliver præsenteret i detaljer for at understøtte fortolkningen. Tabeller præsenterer andele og antal, der har modtaget trangsvurderet hjælp i løbet af 2004, samt detaljer om de udbetalte beløbs størrelse på kommuneniveau. Dertil vises det, hvor stor en andel af den samlede disponible indkomst som den trangsvurderede hjælp udgør.

Analytisk statistik

Den analytiske del af resultaterne beskriver, hvad der er kendetegnende for de husstande, hvor der lever børn i fattigdom. Analyserne tager udgangspunkt i, hvor husstanden er geografisk placeret samt dens sammensætning, for eksempel hvor mange børn og voksne der er, hvor gamle de voksne er, og hvorvidt de er født i eller udenfor Grønland.

For den analytiske del af undersøgelsen gælder det, at fattigdomsmålet benævnes den afhængige variabel, da man formoder, at den afhænger af eller kan forklares ved de andre faktorer. Med belæg fra andre videnskabelige undersøgelser er disse faktorer, kaldet uafhængige variable, defineret. Disse faktorer forventes at kunne forklare det fænomen, vi analyserer, nemlig børnefattigdom. Ved at kombinere de forskellige variable i en samlet analyse, kan man tage højde for de enkelte faktorer gensidige indflydelse på hinanden og dermed få et billede af, hvilke faktorer der "vejer tungest" i forhold til at komme til at leve i fattigdom. Denne type analyse er regressionsanalyse. Den benyttes til at analysere sammenhænge mellem afhængige og uafhængige variable samt sige noget om styrken af observerede sammenhænge. Figur 5 herunder illustrerer de sammenhænge, der analyseres i denne rapport.

Figur 5: Illustration af model for analytisk statistik

Produktet i regressionsanalysen bliver en odds ratio (OR), der siger noget om, hvilken øget sandsynlighed der er at observere mellem to grupper. Hvis man for eksempel finder en OR på 1,4 betyder det, at der er en 40% øget forekomst for den ene gruppe i sammenligning med den anden.

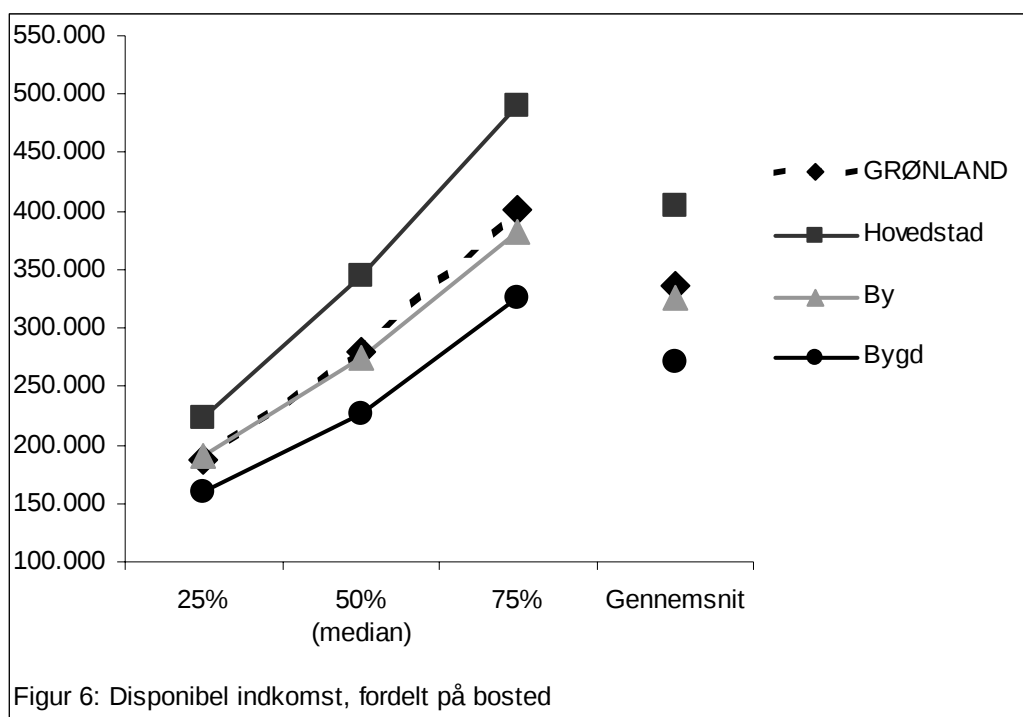

Husstandsindkomst i Grønland

I denne del af rapporten beskrives indkomsternes fordeling på husstande i Grønland, og der kigges særligt på fordelingen af trangsvurderet hjælp. Resultaterne i dette afsnit danner baggrund for analyserne i de efterfølgende afsnit og rapportens fortolkninger.

Indkomsternes fordeling og vægtning

Den gennemsnitlige disponible husstandsindkomst i Grønland er illustreret i figur 6⁵. Af figuren fremgår den gennemsnitlige disponible indkomst i hele Grønland samt for hovedstaden, byer og bygder. Indkomsten er illustreret ved kvartiler, dvs. 25%, 50% (= medianen) og 75%. Det fremgår af figur 6, at den gennemsnitlige indkomst for hele landet er 336.452 kr. Medianen, den linje der deler husstandene i to lige store dele efter indkomst, ligger ved 279.670 kr.

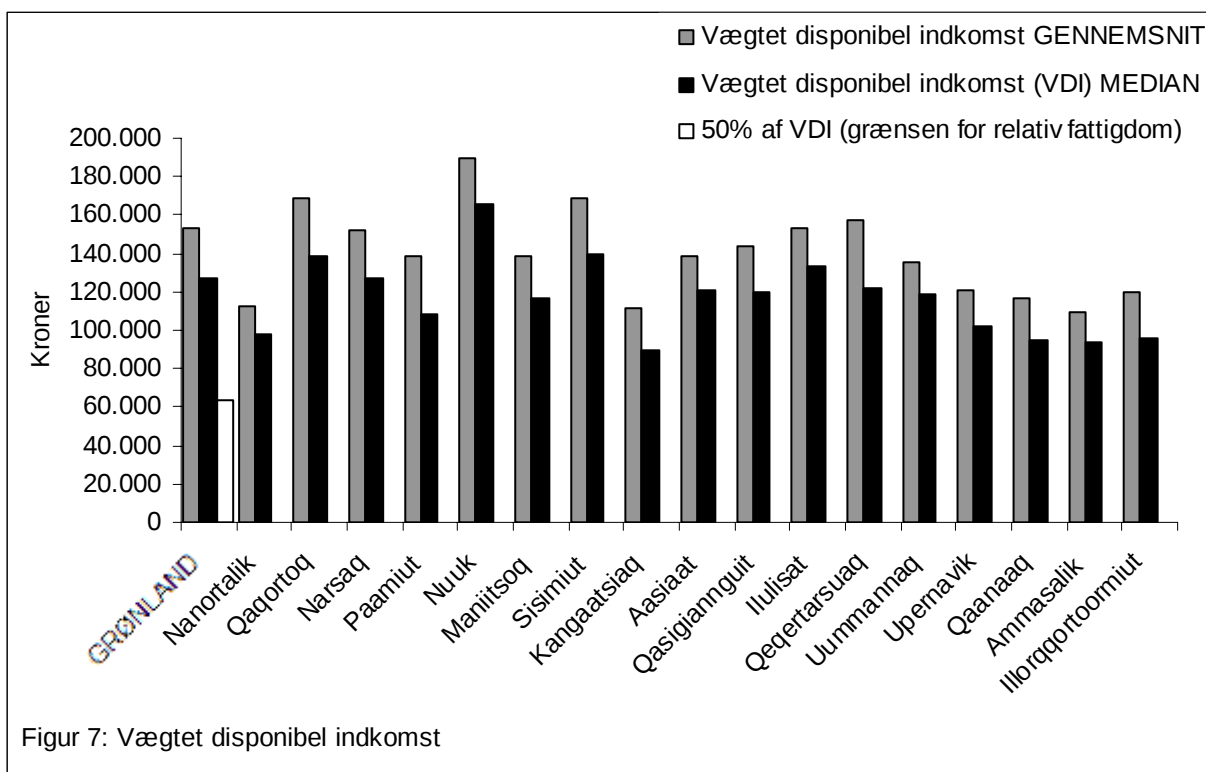

⁵ De 8.082 husstande, der udgør data, har en samlet bruttoindkomst på 3.570.624.621 kr. og en samlet disponibel indkomst på 2.719.203.475 kr.

Figur 6 viser fire parallelle kurver med forskellige niveauer. Der er ingen statistisk forskel på kurverne, dvs. der er ingen forskel mellem den laveste og den højeste del af kurven ($p = 0.213$). Af figuren fremgår det, at det er i hovedstaden, husstandene generelt set har størst disponibel indkomst. Samlet ligger Grønland på niveau med byerne, mens bygderne har det laveste niveau. Til højre i figuren fremgår gennemsnittet af de disponible indkomster, og her tegner det samme mønster sig. I hovedstaden findes de mest velhavende, mens landsgennemsnittet ligner byernes, og bygderne ligger ca. 50.000 kr. lavere end byerne.

Figur 7 illustrerer den vægtede disponible indkomst, dvs. når samtlige husstandes indkomst bliver vægtet efter husstandens størrelse og sammensætning af voksne og børn, således at de kan sammenlignes. Efter denne vægtning fremkommer et landsgennemsnit på 153.405 kr., samt en median på 127.459 kr. Medianen af den vægtede disponible indkomst bruges til at bestemme grænsen for at leve i relativ fattigdom. Denne grænse er illustreret ved den hvide søjle i figur 7, og værdien antager 63.730 kr.⁶

⁶ Da det viste sig ikke at gøre nogen forskel, hvorvidt man udregnede relativ fattigdom på kommune- eller landeniveau, blev undersøgelsens resultater lavet på medianen for hele landet.

Trangsvurderet hjælp

Trangsvurderet hjælp udbetales i meget forskelligt omfang og størrelse, og hjælpen udmåles efter skøn med det nødvendigeste til underhold samt husleje og forbrugsafgifter. Skønnet beror dels på en behovsvurdering og dels på de takster, som er fastsat af kommunerne ud fra lokale forhold.

Af tabel 4 fremgår gennemsnit og median for kommunernes udbetaling af trangsvurderet hjælp i 2004. Af hensyn til anonymiteten er detaljerne om mindste og højeste beløb ikke illustreret, men det fremgår af data, at det kun gjaldt for 2 af kommunerne at mindstebeløbet, der var udbetalt i løbet af 2004, oversteg 500 kr. For 6 af de 17 kommuner var der udbetalt beløb under 100 kr., for 5 kommuner lå mindstebeløbet mellem 100 og 200 kr., og for 4 kommuner lå mindstebeløbet mellem 200 og 400 kr. Det fremgår således, at beløb under 100 kr. er almindeligt forekommende. De højeste beløb, der blev udbetalt til en husstand, varierede fra 32.000 til 149.000 kr. I 3 kommuner var der udbetalt under 60.000 som det højeste beløb, i 7 kommuner lå tallet mellem 60.000 og 100.000, og i 7 kommuner lå tallet over 100.000 kr.

Kommune	Gennemsnit	Median
GRØNLAND	16.904	9.192
Nanortalik	18.371	9.629
Qaqortoq	23.848	13.531
Narsaq	11.877	7.857
Paamiut	14.022	9.275
Nuuk	23.925	15.685
Maniitsoq	16.551	8.483
Sisimiut	13.750	7.760
Kangaatsiaq	19.980	14.641
Aasiaat	21.387	10.402
Qasigiannguit	8.172	6.290
Ilulissat	10.772	5.949
Qeqertarsuaq	18.442	12.539
Uummannaq	8.260	4.554
Upernavik	13.679	8.372
Qaanaaq	9.540	5.631
AmmassalikAmmassalik	19.983	11.997
Ittoqqortoormiit	13.436	5.181

Tabel 4: Oversigt over gennemsnit og median af udbetalinger af trangsvurderet hjælp i 2004 fordelt på kommuner

Ved at sammenligne median og gennemsnit for trangsvurderet hjælp, kan man se, hvor store andele af de modtagende husstande der ligger henholdsvis under og over gennemsnittet i den pågældende kommune. Som det fremgår af tabel 4, er medianen lavere end gennemsnittet i alle kommuner. Det betyder, at størstedelen af modtagerne er samlet om beløb, der ligger langt under gennemsnittet. For eksempel gælder det i Ilulissat, at der i gennemsnit er udbetalt 10.772 kr. til hver husstand, der har modtaget trangsvurderet hjælp. Medianen på 5.949 kr. ligger et godt stykke under gennemsnittet, hvilket betyder, at langt størstedelen af modtagerne har fået mindre end gennemsnittet.

De relativt små beløb, der udbetales i flere kommuner, kan betragtes som en indikator for, at der forud for den trangsvurderede hjælp går andre tilskud til husstanden, for eksempel dækning af husleje eller øvrige betalinger. De kan dog også ses som en indikator for, at der i nogle tilfælde vurderes, at selv relativt små beløb kan gøre en forskel. Andre forhold kan også formodes at spille ind.

Andel som den trangsvurderede hjælp udgør

I andre sammenhænge er en fattigdomsgrænse, som baserer sig på modtagelse af socialhjælp, blevet kritiseret for ikke at tage hensyn til hjælpens varighed eller det udbetalte beløb. Kritikken er gået på, at man i henhold til dette fattigdomsmål betegnes som fattig, selv om man blot har modtaget socialhjælp i en kort periode i løbet af et kalenderår⁷. I del 1 af rapporterne om Børns Levestandard (Nielsen og Wulff, 2007) ses det, at også husstande med børn, som kun i en kort periode i løbet af et år har modtaget offentlig hjælp, lider materielle og sociale afsavn. Som tidligere nævnt, gives trangsvurderet hjælp efter lovgivningen, når andre forsørgelsesmuligheder er udtømt. Dette er baggrunden for, at denne undersøgelse medtager alle husstande med børn, som har modtaget trangsvurderet hjælp i løbet af et år, uanset beløb eller varighed. Som nævnt anses det som en indikator for, at de offentlige myndigheder har vurderet, at husstanden i løbet af året har haft økonomiske problemer.

For at illustrere omfanget af den ydede hjælp i husstanden, redegøres i det følgende for, hvor stor en andel hjælpen udgør af husstandens samlede disponible indkomst.

Tabel 5 viser den andel, som den trangsvurderede hjælp udgør af den samlede disponible indkomst for husstande for hele Grønland og fordelt på kommuner. I den første kolonne ses det, at for alle husstande, der modtager trangsvurderet hjælp, gælder det, at hjælpen udgør gennemsnitligt 10% af husstandens samlede disponible indkomst. Denne andel varierer fra 4% i Umannaq til 14% i Nuuk.

De følgende søjler viser "glimtvis", hvor store andele den trangsvurderede hjælp udgør i 10 percentiler, fra dem der får udbetalt mindst, til dem der får udbetalt mest.

For den øverste tiendedel af beløbsmodtagerne (90%) gælder det, at 27% af den samlede disponible indkomst er trangsvurderet hjælp. Det vil sige, at for den tiendedel, der modtager mest, er det lidt over hver 4. krone, der kommer fra trangsvurderet hjælp. Medianen, der deler

⁷ Se Hussain 2004.

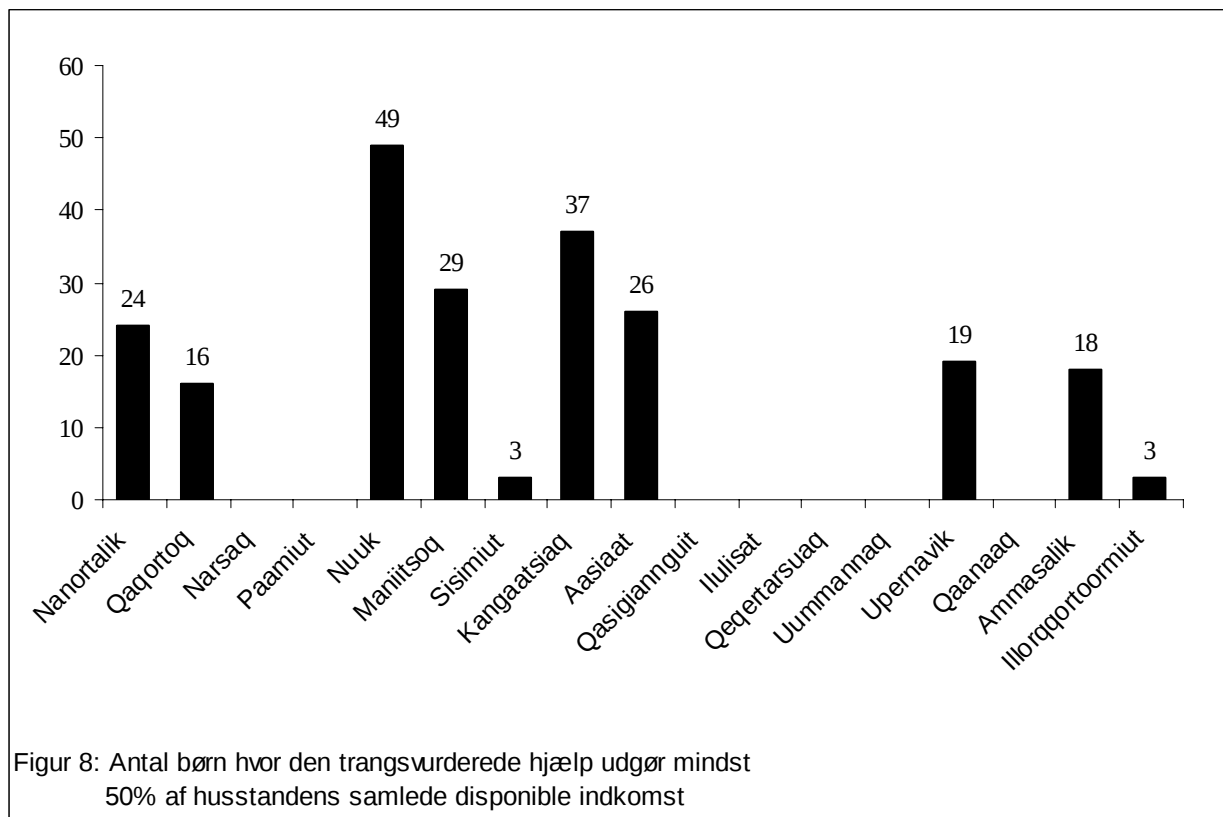

husstandene i to lige store dele, er 4%. Det vil sige, at halvdelen af husstandene, der modtager trangsvurderet hjælp, får mindre end 4%, og den anden halvdel får over 4%. Tallene for hver kommune kan sammenlignes med tallene for hele Grønland.

Kommune	Percentiler – husstande (%)									
	Gennemsnit (%)	10	20	30	40	50 (median)	60	70	80	90
GRØNLAND	10	0	1	2	3	4	6	10	16	27
Nanortalik	12	1	1	2	3	4	6	12	22	40
Qaqortoq	13	0	1	2	3	5	10	16	25	38
Narsaq	6	1	1	1	3	4	5	08	11	15
Paamiut	9	0	1	1	3	6	9	11	15	23
Nuuk	14	1	1	2	4	6	10	16	24	38
Maniitsoq	11	0	1	2	3	5	7	11	17	31
Sisimiut	7	0	1	1	3	4	5	8	12	18
Kangaatsiaq	13	1	2	3	5	7	9	13	19	32
Aasiaat	13	0	1	2	3	5	9	14	21	38
Qasigiannuguit	6	0	1	1	1	2	3	5	13	31
Ilulissat	5	0	1	1	2	2	4	6	09	16
Qeqertarsuaq	10	0	1	1	5	6	9	13	20	28
Uummannaq	4	0	1	1	1	2	3	4	6	11
Upernavik	8	0	1	1	2	4	5	7	11	18
Qaanaaq	6	0	1	1	2	3	5	6	8	15
Ammassalik	12	1	1	3	4	6	8	12	19	32
Ittoqqortoormiit	12	0	1	1	2	4	6	9	20	37

Tabel 5: Andel som den trangsvurderede hjælp udgør i % af den samlede disponible indkomst for husstande med børn, og hvor mindst en voksen modtager trangsvurderet hjælp.

Opgjort i absolutte tal er der 224 børn i de 83 husstande, hvor trangsvurderet hjælp udgør mere end 50% af den samlede disponible indkomst. For 60 børn i 21 husstande udgør trangsvurderet hjælp 75% af husstandens samlede disponible indkomst. Fordelingen af antal børn i husstande, hvor den trangsvurderede hjælp udgør mere end 50% af den samlede disponible indkomst fordelt på kommuner, fremgår af figur 8.

Omfanget af børnefattigdom i Grønland

Det fremgår af tabel 6, hvor mange børn der lever i henholdsvis relativ fattigdom på både 50% og 60% niveau, trangsvurderet hjælp fattigdom og implicit fattigdom.

Type fattigdom	Børn i fattigdom (antal og % i hele Grønland)		
	Antal børn	Antal husstande	Andel børn (%)
Relativ fattigdom <50% ¹	1.416	576	9
Relativ fattigdom <60% ¹	2.817	1.142	18
Trangsvurderet hjælp	6.142	2.821	39
Implicit fattigdom ²	507	174	4

Tabel 6: Børn der lever i forskellige typer af fattigdom i Grønland

1 Af den OECD-vægtede medianindkomst for Grønland

2 Beregninger på husstande med 1-2 voksne, i alt 11.698 børn

Tabellen illustrerer, at 576 husstande lever under en internationalt fastsat grænse for fattigdom, nemlig under 50% af medianen af den disponible indkomst for hele landet. I disse 576 husstande lever der 1.416 børn eller 9% af det samlede antal børn i Grønland. Hvis

man benytter det relative mål skåret ved 60% af landsmedianen, kommer 1.142 husstande under denne fattigdomsgrænse. Den relative fattigdom på 60% niveau rammer 2.817 børn eller 18%.

Ydermere ses det, at 2.821 husstande med børn i Grønland har modtaget trangsvurderet hjælp. I disse husstande bor der 6.142 børn eller 39% af det samlede antal. Der er 174 husstande, der lever i implicit fattigdom, dvs. under den fiktive årlige minimumsindkomst. Denne type fattigdom berører 507 børn eller 4% af børnene i husstande med 1-2 voksne i Grønland.

Antal børn i fattigdom fordelt på kommune fremgår af tabel 7 i det følgende. Der er for relativ fattigdom valgt den laveste grænse, dvs. den hvor færrest børn er omfattet.

		Relativ fattigdom 50%			Trangsvurderet hjælp fattigdom			Implicit fattigdom			
	Antal børn I ALT	Antal børn	Antal børn pr. 1000	Andel børn (%)	Antal børn	Antal børn pr. 1000	Andel børn (%)	Antal børn	Antal børn pr. 1000	Andel børn (%)	Antal børn (husstand e med 1-2 voksne)
GRØNLAND	15.959	1.416	89	9	6.142	385	39	507	43	4	11.698
Nanortalik	739	105	142	1	384	520	2	21	41	<1	516
Qaqortoq	891	62	70	<1	349	392	2	25	37	<1	672
Narsaq	530	11	21	<1	253	477	2	3	7	<1	417
Paamiut	570	51	90	<1	291	511	2	15	31	<1	491
Nuuk	3.680	179	49	1	831	226	5	140	49	1	2.841
Maniitsoq	1.018	114	112	1	458	450	3	35	45	<1	772
Sisimiut	1.670	96	58	1	602	360	4	25	20	<1	1.271
Kangaatsiaq	565	116	205	1	426	754	3	38	110	<1	345
Aasiaat	870	56	64	<1	249	286	2	10	15	<1	668
Qasigiannugit	404	7	17	<1	15	37	<1	-	-	-	300
Ilulissat	1.354	69	51	<1	523	381	3	26	27	<1	955
Qeqertarsuaq	310	23	74	<1	120	387	1	3	12	<1	247
Uummannaq	803	65	81	<1	384	478	2	14	24	<1	596
Upernavik	1.012	165	163	1	485	479	3	47	70	<1	668
Qaanaaq	289	53	183	<1	140	484	1	14	65	<1	215
Ammassalik	1.055	209	198	1	542	514	3	40	68	<1	588
Ittoqqortoormiit	199	35	176	<1	90	452	1	51	375	<1	136

Tabel 7: Antal børn, antal børn pr. 1000 og andel børn i fattigdom i Grønland og fordelt på kommuner

For hele Grønland og for hver kommune vises antallet af børn, der lever i de 3 forskellige former for fattigdom. For at kunne sammenligne kommunerne, er det absolutte antal børn omregnet til et antal, der udtrykker, hvor mange der ville være fattige, hvis der var 1000 børn i hver kommune. Det er gjort i kolonnerne "Antal børn pr. 1000" i tabel 7. Disse kolonner kan bruges, hvis man for en kommune vil se, hvor stor en andel af kommunens børn der kan anses for fattige i sammenligning med andre kommuner. Endelig er kolonnerne "Andel børn (%)" udregnet på baggrund af det samlede antal børn i fattigdom i Grønland. Det vil sige, at de viser fordelingen blandt kommunerne af alle de børn i Grønland, der lever i fattigdom. Dette kan bruges til på landsplan at vurdere, hvor en indsats mod fattigdom ville omfatte flest børn.

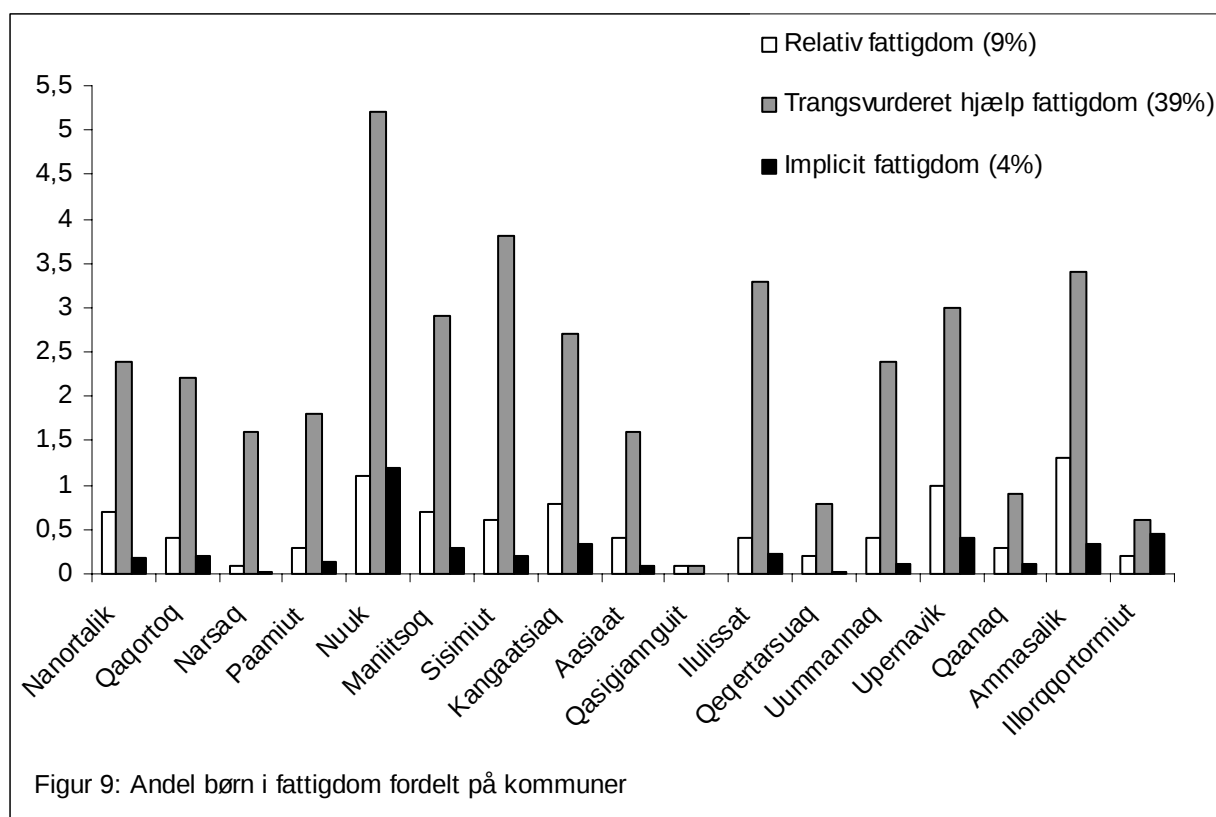
Ser man på antal børn pr. 1000 i relativ fattigdom, viser det sig, at der er ganske store forskelle mellem kommunerne. Landsgennemsnittet er 89 børn pr. 1000, men det varierer fra 17 i

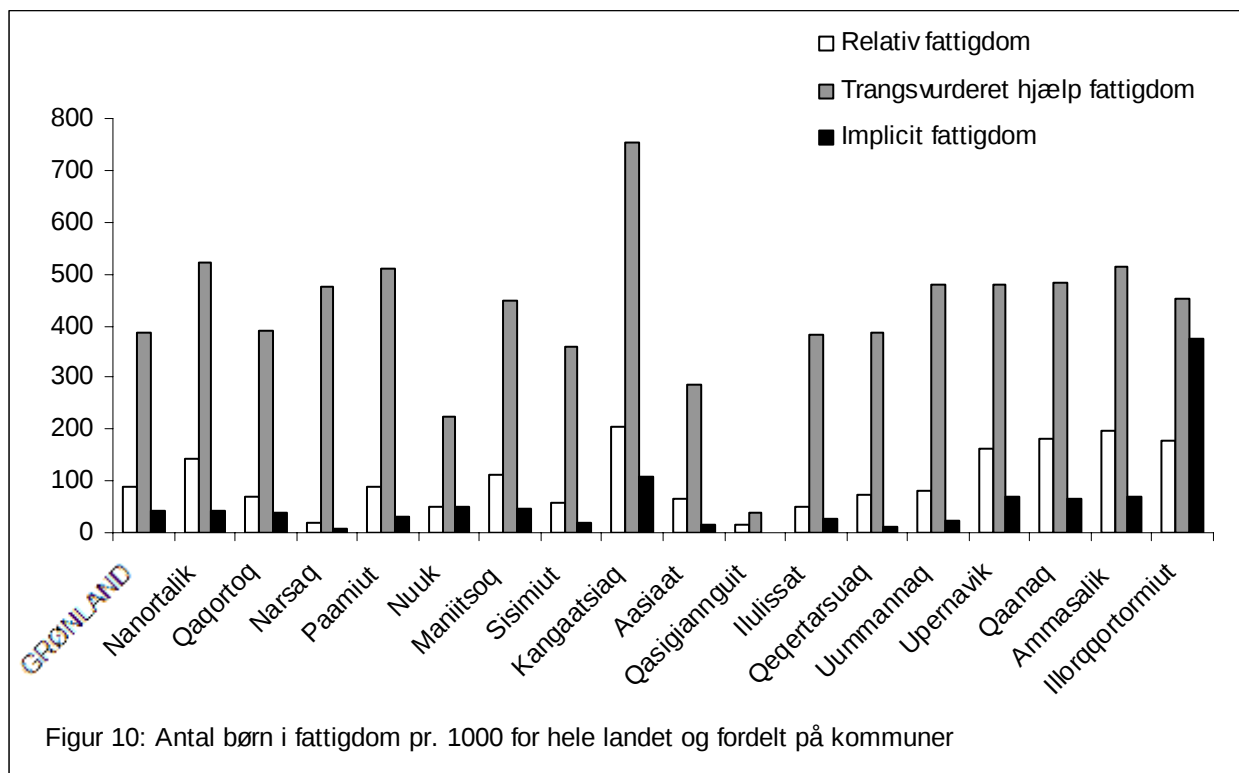

Qasigianniguit og 21 i Narsaq til 5 kommuner, hvor andelen af børn i relativ fattigdom er over 160 pr. 1000 børn. Andelen af børn i relativ fattigdom er størst i Kangaatsiaq, der med sine 205 ud af 1000 har lidt flere end Ammassalik med sine 198.

Som det fremgår, er de 39% børn, der lever i husstande, som har modtaget trangsvurderet hjælp, ikke fordelt ligeligt på kommunerne, hvilket dog delvist skyldes kommunernes varierende størrelse. 0,1% af dem finder man i Qasigianniguit, mens 5% findes i Nuuk. Qasigianniguit er også den kommune, hvor man finder færrest børn pr. 1000, der har modtaget trangsvurderet hjælp, mens man i Kangaatsiaq finder flest med 754 af 1000. I Nanortalik, Ammassalik og Paamiut har lidt over 500 af 1000 børn modtaget trangsvurderet hjælp.

Børn i implicit fattigdom varierer fra ingen i Qasigianniguit til lidt over 1% i Nuuk. Af antal børn pr. 1000 er der efter Qasigianniguit færrest i Narsaq med 7, mens der er 375 pr. 1000 i Iltoqqortoormiit. Figur 9 og 10 illustrerer informationerne i tabel 7.

Hvis man rangordner kommunerne i rækkefølge fra flest til færrest børn pr. 1000 i fattigdom, vil det fremgå, at kommuner, der scorer højt på den ene liste, ofte også gør det på en anden. Det vil sige, at for relativ fattigdom, trangsvurderet hjælp fattigdom og implicit fattigdom placerer for eksempel Maniitsoq sig som nummer henholdsvis 7, 10 og 7. Trods det, at Nuuk blev nævnt som den kommune, hvor man finder de største totale andele af husstande i fattigdom, vil det fremgå, at Nuuk er nr. 15, 16 og 6, dvs. den kommune hvor der er få børn pr. 1000, der lever i henholdsvis trangsvurderet hjælp fattigdom og relativ fattigdom. Ammassalik befinder sig på plads 3, 2 og 4 med store andele børn pr. 1000, mens Qasigiannuguit indtager 17. og sidstepladsen for alle tre fattigdomsmål.

Hvis man vil benytte tabellens informationer til at vurdere, hvor i Grønland en indsats for at forbedre børns vilkår vil gavne mest, bør man inddrage de absolutte tal såvel som de relative, andelene. For eksempel ser Nuuk ud til at have en fin statistik i sammenligning med Grønlands øvrige kommuner, idet relativt få børn ud af 1000 i Nuuk klassificeres som fattige, men det fremgår, at der alligevel er mange fattige børn i Nuuk, da det er her, der bor flest børn. Mange af Grønlands fattige børn ville altså drage nytte af en indsats her. Et andet eksempel er i Iltoqqortoormiut, hvor der kun bor et mindre antal af de børn, der lever i fattigdom. Men når antallet af børn i fattigdom sættes i forhold til kommunens samlede antal børn, er det en stor andel af børnene i kommunen. For eksempel bor 90 af kommunens 199 børn i husstande, der har

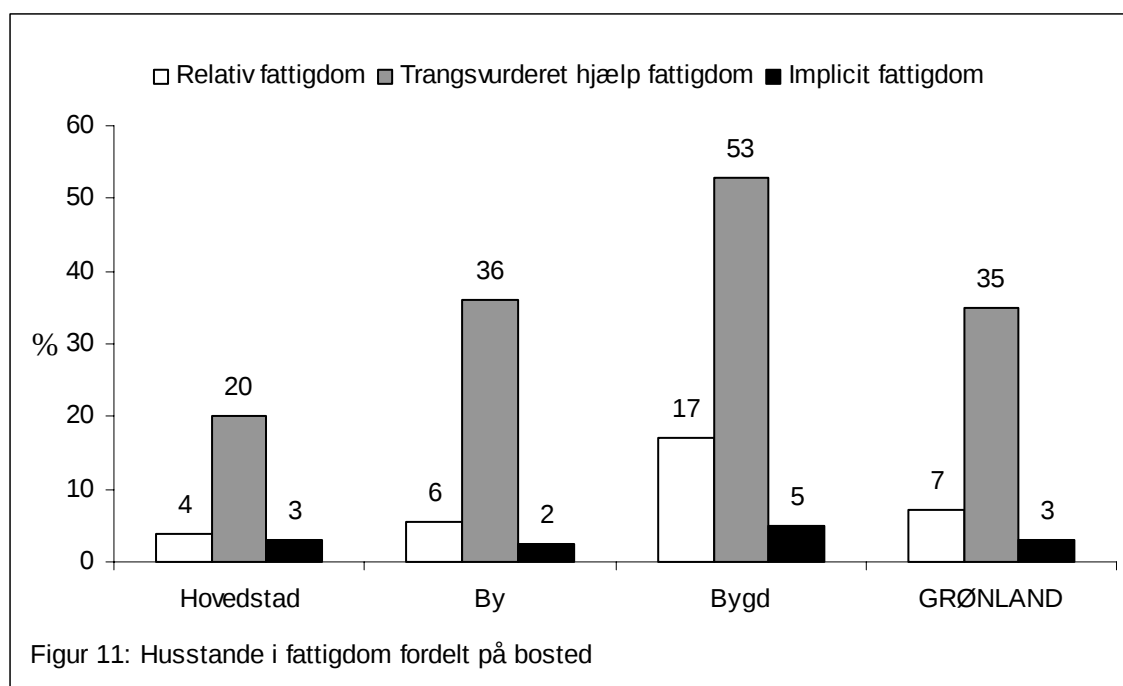

modtaget trangsvurderet hjælp. Det svarer til, at hvis der var 1000 børn i kommunen, ville de 452 bo i husstande, der modtager trangsvurderet hjælp. På den måde er det et omfattende problem i forhold til kommunens børnebefolkning og størrelse.

Fattigdom fordelt på bosted

I Grønland ses der store sociale forskelle mellem hovedstaden, byerne og bygderne, hvilket gør en opdeling i bosted relevant i præsentationen af andele husstande i fattigdom.

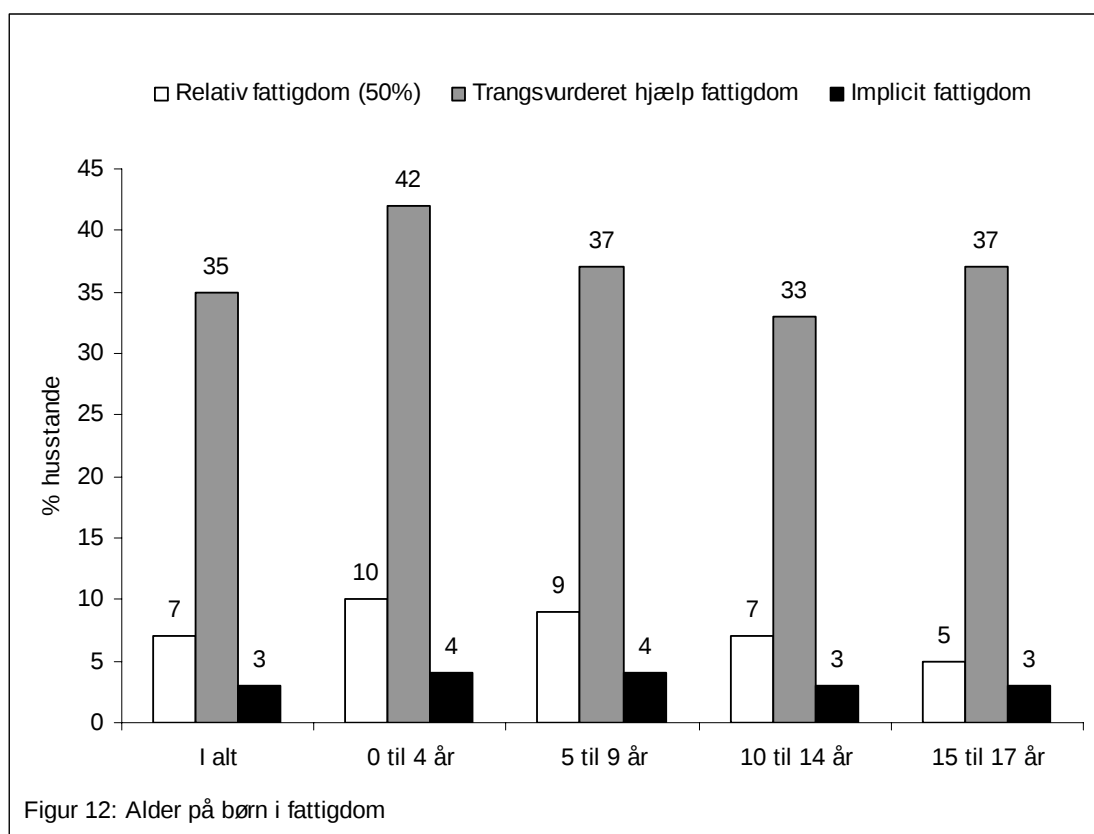
Figur 11 illustrerer andelen af husstande (bemærk, at dette ikke er opgjort på antal børn, men på antal husstande) i fattigdom opdelt på hovedstad, by og bygder. Der ses store forskelle, og det står relativt set bedst til i hovedstaden, Nuuk, og værst i bygderne, med byerne liggende imellem. 4% af husstandene i Nuuk klassificeres i relativ fattigdom, i bygderne er denne andel 17%. Tilsvarende er tallene for trangsvurderet hjælp 20% for Nuuk og 53% i bygderne.

Alder på børn der lever i fattigdom i Grønland

Der kan være forskellige konsekvenser af fattigdom for børn afhængig af deres alder. I nedenstående figur er børnene opdelt i grupper på 0 til 4 år, 5 til 9 år, 10 til 14 år og 15 til 17 år. Det fremgår af figur 12, i hvor mange % husstande der lever børn i fattigdom, og hvilken alder børnene i disse husstande har. Det fremgår, at der er en overrepræsentation af den yngste aldersgruppe blandt husstande på trangsvurderet hjælp, mens der er få af de ældste børn i relativ fattigdom.

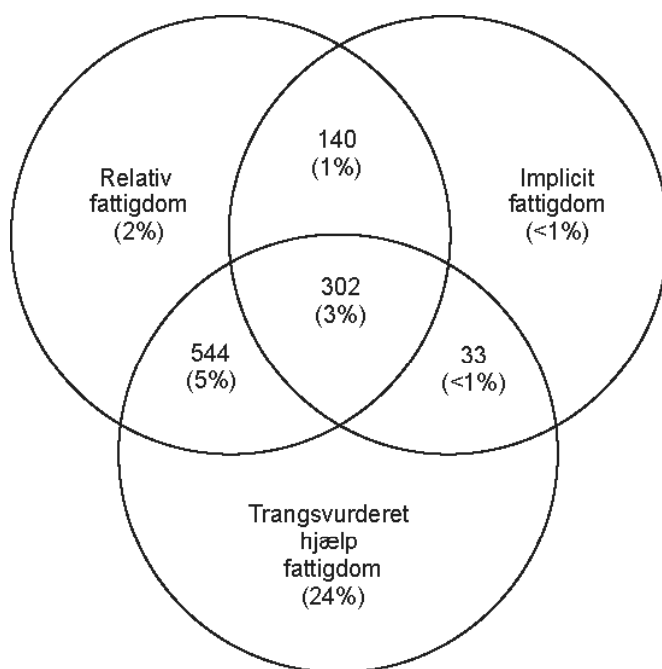

Da enheden i denne figur samt figur 11 er 'husstand' og ikke 'børn', vil andelen i fattigdom være en smule anderledes end de tidligere beskrevne. Ligeledes skal det bemærkes, at der er husstande, der repræsenteres flere gange, da de har børn i flere end den ene aldersgruppe. Den samlede andel overstiger derfor 100%.

Klassifikation ved flere fattigdomsmål (husstande med 1-2 voksne)

Figur 13 illustrerer de sammenfald, der er i klassificeringen af de tre fattigdomsmål. Diagrammet er udregnet på baggrund af husstande med 1-2 voksne, da det er den tidligere beskrevne valgte begrænsning for beregningen af husstande i implicit fattigdom. Af sammenligningshensyn er denne begrænsning pålagt de øvrige fattigdomsmål, således at grundlaget er de 11.698 børn i 5.988 husstande, svarende til 73% af alle børn.

I absolutte tal viser undersøgelsen at 302 børn (i 88 husstande) både er relativt fattige, lever i implicit fattigdom og modtager trangsvurderet hjælp. 140 børn i 51 husstande lever i relativ og implicit fattigdom, mens 544 børn i 258 husstande lever i relativ fattigdom og modtager trangsvurderet hjælp.

Procentfordelingen fremgår af figur 13.

Figur 13: Antal børn der klassificeres i flere typer fattigdom (OBS: I husstande med op til 2 voksne).

Risikofaktorer for børnefattigdom

Som beskrevet i afsnittet om analysestrategi, er der konstrueret en model, som danner grundlag for mere dybtgående analyser af de faktorer, der kan have betydning for, om man kommer til at leve i fattigdom.

Analyserne er gennemført for alle tre fattigdomsmål og bekræfter nogle i forvejen forventede risikoområder for at leve i fattigdom, uanset hvilke af de tre fattigdomsmål man benytter. Det øger sandsynligheden for, at en husstand defineres som fattig, når husstandens voksne er under 25 år, når husstanden har enlige forældre, eller når der er mange børn i husstanden. Dertil er der en gennemgående og generel faktor, der er særegen for Grønland, nemlig en forskel mellem hovedstaden, byerne og bygderne. Der er således større risiko for at finde husstande, der defineres som fattige i bygderne end i byerne og hovedstaden. Desuden afslører undersøgelsen, at husstande, hvor alle voksne er født i Grønland, generelt har en forøget risiko for at defineres som at leve i fattigdom.

Beskrivelse af regressionsanalysen

Regressionsanalyse kan bruges til at beskrive styrken af observerede sammenhænge, mens man tager højde for flere forskellige faktorer. Da udfaldet består af enten/eller (ikke fattig/fattig), er der lavet logistisk regressionsanalyse, der netop er velegnet til analyser med et tosidet udfald.

I modellen er de voksnes fødested, deres alder, hvorvidt den voksne er enlig mand/kvinde, bosted (hovedstad/by/bygd) og antallet af søskende i familien inddraget som forklarende (uafhængige) variable. De forklarende variable er, som tidligere nævnt, dem, man har teoretisk belæg for at inddrage, idet man kan forvente, at de har en betydning i forhold til det mål, man ønsker at forklare, den afhængige variabel.

Sandsynligheden for at leve i fattigdom illustreres ved odds ratio (OR). Den værdi, man sammenligner med, kaldes referenceværdien, og antager værdien 1. En given værdi kan ændres i forhold til de andre, hvis blot man vælger en anden reference.

95% CI (confidence interval = konfidensinterval) udtrykker, hvor usikker den pågældende OR er. Hvis CI samler sig omkring OR, er der tale om sikre estimater. Hvis der derimod er meget brede

CI, vil man være mere usikker i sine udtalelser om en sammenhæng mellem den afhængige og de uafhængige variable.

P-værdien er et andet udtryk for estimaternes sikkerhed, og med et 95% CI taler man om at p-værdien skal ligge under 5% eller 0,05. P-værdien er et udtryk for, hvor sandsynligt det er, at det beregnede estimat er en tilfældighed, dvs. jo mindre p-værdien er, des sikrere er man på, at de fundne estimater (OR) er sande – og ikke blot tilfældige. Hvis p-værdien er over 0,05, siger man, at estimatet ikke er signifikant. P-værdien, der er angivet ved reference-værdien, er den samlede p-værdi for hele variablen.

Tabel 8 til 10 kan læses ved at tage udgangspunkt i værdien 1 for hver variabel, hvilket er referencegruppen. Man kan således læse lodret i søjlen, og se hvad risikoen for at leve i fattigdom er i forhold til referencegruppen.

Der er gennemført tre separate regressionsanalyser, hvoraf den afhængige variabel er beskrevet under hvert del-afsnit i det nedenstående.

Afhængig variabel: Relativ fattigdom

For analyserne omkring relativ fattigdom er udgangspunktet de 576 husstande, der blev identificeret at leve i relativ fattigdom, dvs. for under 50% af medianindkomsten.

Resultaterne af regressionsanalyserne med risikoestimer (OR), deres konfidensintervaller (CI) og p-værdier er illustreret i tabel 8.

	Beregnet risiko (OR=odds ratio) for at leve i relativ fattigdom		
	OR	95% CI	p-værdi
Bosted:			
Hovedstad	1	-	<0,000
By	1,3	1,0-1,8	0,040
Bygd	6,0	4,5-8,1	<0,000
Familiesammensætning:			
>1 voksen	1	-	<0,000
Enlig far	5,7	3,9-8,4	<0,000
Enlig mor	5,7	4,5-7,2	<0,000
Antal børn i husstanden:			
1	1	-	<0,000
2	1,5	1,2-1,9	0,001
3	1,9	1,4-2,5	<0,000
4	4,2	3,0-5,8	<0,000
5 eller flere	8,4	5,7-12,2	<0,000
Fødested:			
Voksne født i Grønland og Danmark	1	-	0,001
Alle voksne født i Grønland	2,2	1,3-3,9	0,006
Alle voksne født i Danmark	1,0	0,4-2,3	0,912
Alder:			
Flere end 2 voksne	1	-	<0,000
Alle (1-2) voksne <25 år	7,9	5,0-12,6	<0,000
Alle (1-2) voksne <30 år	3,3	2,2-4,9	<0,000
1 eller 2 voksne >29 år	1,5	1,2-2,0	0,002

Tabel 8: Risikoen for at leve i relativ fattigdom analyseret ved 5 kendte forhold

Tabel 8 skal læses som følger. Når man læser tallet 5,7 for enlig forsøger, betyder det, at risikoen for at leve i relativ fattigdom er 5,7 gange højere for en enlig, når man sammenligner med husstande med flere voksne. Ydermere viser tabellen, at husstande, hvor samtlige voksne er født i Grønland, har en risiko på 2,2, dvs. lidt over fordoblet i forhold til husstande, hvor der både er personer født i Grønland og i Danmark.

I husstande, hvor de voksne er under 25 år, er der en OR for at leve i relativ fattigdom, der er 7,9 gange større end i husstande med personer over 30 år. Husstande, hvor de 1-2 voksne er under 29 år, har en OR, der er 3,3 gange større end husstande med ældre voksne.

Forskellen på bosted viser, at husstande i byggerne har en OR for at leve i relativ fattigdom, der er 6 gange større end husstande i hovedstaden. I forhold til antal børn i husstanden viser tabellen, at jo flere børn man har, des større er sandsynligheden for at leve i relativ fattigdom.

Afhængig variabel: Trangsvurderet hjælp fattigdom

For analyserne omkring trangsvurderet hjælp fattigdom er udgangspunktet de 2.821 husstande, der har modtaget trangsvurderet hjælp. Analyserne blev indledningsvist gennemført med en nedre grænse på henholdsvis 500 og 1.000 kr., men da resultaterne lignede hinanden til forveksling, præsenterer tabel 9 resultaterne for logistisk regressionsanalyse uden en nedre grænse⁸.

	Beregnet risiko (OR=odds ratio) for at have modtaget trangsvurderet hjælp		
	OR	95% CI	p-værdi
Bosted:			
Hovedstad	1	-	<0,000
By	1,8	1,6-2,0	<0,000
Bygd	3,1	2,6-3,6	<0,000
Familiesammensætning:			
>1 voksen	1	-	<0,000
Enlig far	1,4	1,1-1,8	<0,023
Enlig mor	1,5	1,3-1,8	<0,000
Antal børn i husstanden:			
1	1	-	<0,000
2	1,2	1,1-1,4	0,003
3	1,4	1,3-1,7	<0,000
4	2,1	1,8-2,6	<0,000
5 eller flere	2,9	2,1-3,7	<0,000
Fødested:			
Voksne født i Grønland og Danmark	1	-	<0,000
Alle voksne født i Grønland	3,3	2,7-4,1	<0,000
Alle voksne født i Danmark	0,3	0,2-0,6	<0,000
Alder:			
Flere end 2 voksne	1	-	<0,000
Alle (1-2) voksne <25 år	1,0	0,7-1,3	0,825
Alle (1-2) voksne <30 år	0,5	0,4-0,7	<0,000
1 eller 2 voksne >29 år	0,3	0,3-0,4	0,002

Tabel 9: Risikoen for at have modtaget trangsvurderet hjælp analyseret ved 5 kendte forhold

⁸ Ved et kontinuert udfald, som antal kroner modtaget i trangsvurderet hjælp er, er det muligt at benytte lineær regression. Denne type analyser har dog den yderligere antagelse, at forholdet mellem den afhængige og de uafhængige variable er additivt, hvilket ikke er en antagelse, vi med rimelighed kan have i forhold til vores afhængige variabel. Det blev derfor besluttet at lave logistisk regressionsanalyse, hvor der benyttes et dikotomt udfald og en antagelse om multiplikativitet.

Af tabel 9 fremgår en forøget OR for enlige forældre på 1,5, dvs. der er 50% større risiko for at have modtaget trangsvurderet hjælp, hvis man er enig i sammenligning med husstande med flere voksne. Analyserne afslører desuden, at husstande, der består af personer født i Danmark, har en lavere risiko for at have modtaget trangsvurderet hjælp. Mens risikoen er 3,3 for husstande, der alene består af voksne født i Grønland, er risikoen for husstande, der alene består af personer født i Danmark, 0,3. Det vil med andre ord sige, at når 330 husstande med grønlandskfødte, har modtaget trangsvurderet hjælp, har 30 husstande med danskfødte gjort det samme.

I forhold til aldersvariablen fremkommer et interessant fund. Husstande med flere end 2 voksne er dem, der hyppigst får udbetalt trangsvurderet hjælp. Det ses på de relativt lavere OR estimater på henholdsvis 0,5 og 0,3 for husstande med voksne under 30 år, og husstande med 1-2 voksne over 29 år. Estimatet for under 25-årige er ikke signifikant, hvilket kan være et tegn på, at denne gruppe modtager trangsvurderet hjælp i nogenlunde samme omfang som referencegruppen.

Det samme mønster som tidligere set gentager sig i forhold til bosted, idet risikoen for trangsvurderet hjælp er 1,8 gange større i byerne og 3,1 gange større i bygderne. Afslutningsvis ses en støt stigende risiko i forholdet mellem antal børn og modtaget trangsvurderet hjælp, fra 1,2 for 2 børn til 2,9 for 5 eller flere børn.

Afhængig variabel: Implicit fattigdom

For analyserne omkring implicit fattigdom er udgangspunktet de 174 husstande, der lever i implicit fattigdom. Det samlede antal husstande, som indgår i nedenstående beregninger, er 5.988, da husstande med flere end 2 voksne er udeladt.

	Beregnet risiko (OR=odds ratio) for at leve i implicit fattigdom		
	OR	95% CI	p-værdi
Bosted:			
Hovedstad	1	-	0,002
By	0,7	0,4-1,0	0,026
Bygd	1,3	0,8-2,0	0,316
Familiesammensætning:			
>1 voksen	1	-	<0,000
Enlig far	7,0	3,8-12,7	<0,000
Enlig mor	5,3	3,6-7,7	<0,000
Antal børn i husstanden:			
1	1	-	<0,000
2	2,0	1,3-3,1	0,002
3	3,1	1,9-5,2	<0,000
4	10,9	6,4-18,6	<0,000
5 eller flere	29,7	16,3-53,9	<0,000
Fødested:			
Voksne født i Grønland og Danmark	1	-	0,318
Alle voksne født i Grønland	1,1	0,5-2,5	0,760
Alle voksne født i Danmark	0,5	0,2-1,9	0,311
Alder:			
1 eller 2 voksne >29 år	1	-	<0,000
Alle (1-2) voksne <25 år	3,4	1,8-6,5	<0,000
Alle (1-2) voksne <30 år	2,0	1,2-3,3	0,008

Tabel 10: Risikoen for at leve i implicit fattigdom analyseret ved 5 kendte forhold

Af tabel 10 fremgår analyserne omkring implicit fattigdom. Der ses en OR på 0,7 for husstande i byerne i sammenligning med hovedstaden og i byggerne, sidstnævnte er dog ikke signifikant. Til forskel fra de to øvrige udfaldsmål, ser der ikke ud til at være forskel på, hvor man er født i risikoen for at leve i implicit fattigdom, da estimerne og deres konfidensintervaller ligger omkring referenceværdien 1.

Det ses dog, at der er en markant højere OR, hvis man har mange børn. Denne risiko beregnes til helt op til 30 gange større for en familie med 5 eller flere børn i sammenligning med familierne med 1 barn. Som tidligere vist, findes en øget risiko for enlige forsørgere, der er hele 7 gange større for enlige fædre, mens de enlige mødre har en risiko på 5,3.

Relativ børnefattigdom i andre lande

Relativ fattigdom er en størrelse, der ændrer sig alt efter, hvor i verden man befinder sig. Jo lavere et løn- og prisniveau et land har, desto lavere er grænsen for, hvornår man er fattig. Som tidligere nævnt, er den generelt anvendte fortolkning, at børn, der lever i denne form for fattigdom, ikke har adgang til de ting, som anses for normalt og nødvendigt i det pågældende samfund. For at sætte undersøgelsens konklusion vedrørende relativ fattigdom i Grønland i perspektiv, er der foretaget en sammenligning med en række andre lande. Af tabel 11 fremgår andelen for en række lande, man normalt sammenligner Grønland med, og for hvilke vi har fundet relevante data.

Land	År	Andel børn (%) i relativ fattigdom (<50%)	Andel børn (%) i relativ fattigdom (<60%)
Norge	2000	3	8
Finland	2000	3	8
Danmark	2004	4	11
Sverige	2000	4	9
Canada	2000	15	24
Storbritannien	1999	17	28
USA	2000	23	30

Tabel 11: Andele af børn i relativ fattigdom i forskellige lande.
Kilde: Luxembourg Income Study 2007.

I Grønland fandt vi, at i 2004 levede 18% af børnene i relativ fattigdom under 60% af medianindkomsten, og 9% under 50% af medianindkomsten. Uanset hvilke af disse fattigdomsgrænser man benytter, er det billede, man får ved en sammenligning, dog det samme: Grønland har en større andel fattige børn end de nordiske lande, og en mindre andel end Canada, USA og Storbritannien.

UNICEF påpeger i rapporten "Child poverty in rich nations" (2000), at forskelligheder i landenes skatte- og omfordelingspolitik bidrager til de store forskelle på andelen af børn, der lever i fattigdom landene imellem. Ifølge UNICEF har de lande, der bruger de højeste andele af deres BNP på sociale udgifter den laveste forekomst af børnefattigdom.

Børnefattigdom i Grønland - fund og konklusioner

Undersøgelsen har fremlagt, hvor mange børn i Grønland der lever i fattigdom baseret på registerdata fra 2004.

I rapportens første del, er fordelingen af den disponible indkomst hos husstande med børn i Grønland beskrevet. Det afslører niveau-forskelle i den disponible indkomst mellem bosted. Indkomsten for hele Grønland svarer til den i byerne, mens hovedstaden ligger over og bygderne ligger under dette niveau.

En oversigt over de beløb, der blev udbetalt i trangsvurderet hjælp i 2004, viser, at der i næsten alle kommuner blev udbetalt relativt små beløb. For den øverste tiendedel af beløbsmodtagerne gælder det, at 27% af den samlede disponible indkomst for husstanden er trangsvurderet hjælp.

1.416 børn eller 9% af alle børn i Grønland lever i relativ fattigdom, 6.142 eller 39% lever i en husstand, der har modtaget trangsvurderet hjælp, og 507 eller 4% lever i implicit fattigdom. 302 børn, eller svarende til 3%, kan klassificeres som fattige ud fra samtlige fattigdomsmål. En international sammenligning er mulig ved at se på børn, der lever i relativ fattigdom under enten 50% eller 60% af medianindkomsten. Uanset hvilke af disse fattigdomsgrænser man benytter, har Grønland en større andel fattige børn end de nordiske lande, og en mindre andel end Canada, USA og Storbritannien.

Regressionsanalyserne bekræfter nogle i forvejen forventede risikoområder for at leve i fattigdom, uanset hvilket fattigdomsmål man benytter. De generelle fund er, at risikoen for at leve i fattigdom øges, når husstandens voksne er under 25 år, når husstanden har enlige forældre, eller når der er mange børn i husstanden. Dertil er der en gennemgående og generel faktor, der er særegen for Grønland, nemlig en forskel mellem hovedstaden, byerne og bygderne. I hovedstaden og byerne er der således ikke samme risiko for at finde husstande, der lever i fattigdom, som i bygderne. Desuden afslører undersøgelsen, at husstande, hvor alle voksne er født i Grønland, generelt har en fordoblet risiko for at komme til at leve i fattigdom sammenlignet med husstande, hvor en eller flere af de voksne er født uden for Grønland.

Metodiske forbehold

Denne kvantitative undersøgelse af børnefattigdom i Grønland er gennemført med en række forbehold, som forfatterne ønsker at gøre opmærksom på, idet vi ikke har kunnet tage højde for disse forbehold i analyseforløbet.

Husstand = familie?

Det primære udgangspunkt for samtlige analyser har været antal børn i de husstande, der indgik, med en underliggende formodning om, at der i de registrerede husstande bor en familie i konventionel betydning. Dataudtrækket er sket fra de husstande, hvor der er registreret børn, dvs. personer under 18 år. Husstande er det mest optimale mål for "en familie", man på nuværende tidspunkt kan opnå, når man gennemfører en kvantitativ undersøgelse på hele befolkningen baseret på eksisterende registeroplysninger. Ud fra registrene i GS er det ikke muligt at se, om de voksne i husstanden reelt er børnenes forældre.

Seneste tal fra HBSC Greenland, indsamlet i marts 2006, viser, at ud af godt 2200 børn i aldersgruppen 12 til 17 år bor 54% sammen med to forældre (mor/stedmor og far/stedfar), 28% bor med mor alene, 7% med far alene, mens 11% angiver, at de ikke bor sammen med nogen forældre/forsørgere (Niclasen m.fl. 2007). Disse oplysninger tyder på, at der i Grønland er en del børn, der ikke bor sammen med deres forældre.

Desuden har GS beregnet en boligmangel på mellem 4286 og 5528 boliger per 1. januar 2004, som skal ses i forhold til, at der var 20.928 boliger i Grønland på samme tidspunkt. Boligmangel kan være en medvirkende årsag til, at personer ikke nødvendigvis bor i den husstand, hvor de er registret som boende.

Indkomstbegrebet

Det fremgår af gældende sociallovgivning for 2004, at de husstande, der har de laveste indtægter, også har krav på at få betalt udgifter såsom husleje, el og vand af kommunen⁹. Disse betalinger

⁹ Hvorvidt en husstand får betalt disse udgifter afgøres skønsmæssigt af den kommune, hvor husstanden befinder sig. Skønnet laves på baggrund af husstandens samlede indtægter og udgifter. Der findes ingen afdækning af den administrative praksis på dette område.

indgår ikke i GS' registre¹⁰, og der foreligger ikke oplysninger fra kommunerne, som gør, at udbetalingerne kan knyttes til personer eller husstande. Af indsamlingen af satser for udbetalinger af sociale ydelser fremgår det dertil, at enkelte kommuner har "alternative" former for udbetalinger. Blandt andet har en kommune udbetaling af 30 liter olie om sommeren og 50 liter olie om vinteren til personer, der modtager socialhjælp. Det betyder, at nogle af de husstande, der figurerer lavest i indkomststatistikken i praksis har flere midler til rådighed, end det fremgår af GS' registre. Det samme kan dog gøre sig gældende for husstande med højere indtægter.

Oplysningerne om indkomst indsamles fra borgernes indberetninger til skattemyndighederne, samt offentlige instansers indberetning af udbetaling af sociale ydelser. Det betyder som tidligere nævnt, at B-indkomst under 5.000 kr. ikke medregnes. Derudover betyder det, at uformel økonomi ikke indgår i beregningerne. Uformel økonomi kan dog lige som formel økonomi være mere eller mindre ligeligt fordelt indenfor og mellem husstande, og det kan ikke ud fra eksisterende oplysninger afgøres, hvilken påvirkning uformel økonomi har på børnefattigdom som defineret i denne rapport¹¹.

¹⁰ Kommunerne registrerer fra 2006 disse oplysninger, hvilket forhåbentligt vil betyde, at fremtidige undersøgelser vil have mulighed for at inddrage disse oplysninger på en systematisk måde.

¹¹ I undersøgelsen "Analyse af fangererhvervet i Grønland" beregnes den samlede årlige indkomst hidrørende fra både formel og uformel økonomi for alle med erhvervsjagtbevis. Ud fra undersøgelsen kan det konkluderes, at mere end 260 familier og enkeltpersoner med erhvervsjagtbevis har en samlet årlig indkomst under kr. 50.000. Det svarer til mere end 10% af alle med erhvervsjagtbevis. Yderligere godt 370 familier eller enkeltpersoner har en samlet årlig indkomst mellem 50.000-100.000 kr., svarende til cirka 19% af alle med erhvervsjagtbevis. I den anden ende af skalaen har knapt 100 familier og enkeltpersoner, svarende til 4%, en årsindkomst på over 500.000 kr. (Rasmussen 2005).

Afslutning og anbefalinger

Nærværende undersøgelse har præsenteret det mest optimale kvantitative skøn over omfanget af børnefattigdom i Grønland ud fra de tilgængelige statistiske informationer.

De tre mål finder forskellige andele børn i fattigdom, hvilket potentielt kan lede til forskellige konklusioner afhængigt af, hvilket mål man vælger.

Det er ikke forfatternes opgave at udpege "det mest rigtige" af de tre mål, da dette må bero på, hvad man søger.

I internationale sammenligninger er relativ fattigdom det relevante mål, mens personer i kommunernes socialforvaltninger formodentlig har størst interesse i resultaterne omkring trangsvurderet hjælp. Implicit fattigdom henvender sig formentlig mest til landets politikere, der herved kan se, hvor store andele der har indkomst under de takster, der fastsættes af kommunerne.

De økonomiske mål giver et antal på, hvor mange børn der vokser op i husstande med en relativ lav indkomst ud fra nogle givne forudsætninger. Det er forfatternes håb, at disse forudsætninger er beskrevet klart, og undersøgelsens styrker og begrænsninger fremgår, således at læseren er i stand til at vurdere undersøgelsens kvalitet med optimale forudsætninger og ikke står tilbage med uafklarede tekniske spørgsmål. Dette i erkendelse af, at en undersøgelse af fattigdom, baseret på indkomstdata alene, ikke må betragtes som fyldestgørende.

Kvantitative analyser er velegnede til at beskrive mange menneskers situation, og kan medvirke til at sætte fokus på relevante problemstillinger for store dele af befolkningen. Konklusionen på denne del-undersøgelse er, at husstande i bygderne samt husstande med mange børn og enlige forsørgere fortjener øget fokus med henblik på at forbedre levevilkårene for børnene i de respektive husstande.

Kvantitative mål kan ikke afdække, hvordan husstandens økonomiske situation påvirker børnene i deres hverdag. Mens nogle voksne på den ene eller den anden måde vil evne at afskærme deres børn fra de negative effekter, som en kortere- eller længerevarende lav indkomst kan give anledning til, vil dette ikke være tilfældet for andre voksne. For at få en viden om, hvordan børn oplever, at familiens knappe økonomi påvirker dem i deres hverdag, er det nødvendigt at møde børnene og deres forældre og høre deres erfaringer, som det er gjort i del 1 af denne rapportserie.

Videre undersøgelser

Børnefattigdom kan have alvorlige konsekvenser, og forfatterne anbefaler derfor, at udviklingen i børnefattigdom bliver fulgt. Det kan bestå i en gentagelse af denne undersøgelse, som kan laves ud fra GS' registre.

Når de tre fattigdomsmål analyseres i en opdeling på hovedstad, by og bygd, afsløres nogle forskelle, der er så markante, at det bør føre til yderligere undersøgelser. Det bør således klarlægges, i hvor stor udstrækning de fundne tal er udtryk for metodiske svagheder. Denne usikkerhed og de metodiske forbehold kan mindskes ved en opprioritering af registrering i kommunerne og mere detaljerede tilbagemeldinger til GS. Udvikling af registrene i GS kunne også danne grundlag for at inddrage andre relevante faktorer i forhold til børnefattigdom. For eksempel kan uddannelse have betydning for indkomst, men der findes ikke i dag personrelaterede opgørelser over uddannelse, hvilket er baggrunden for, at dette ikke har kunnet inddrages i denne undersøgelse.

Længerevarende fattigdom må forventes at have alvorligere konsekvenser for børn end kortvarig fattigdom. Hvor denne undersøgelse bygger på indkomstdata for et enkelt år, vil det således også være relevant at lave en undersøgelse baseret på indkomstdata for flere år. En sådan vil kunne vise, om det er de samme børn, der vedbliver at leve i fattigdom år efter år, samt hvilke faktorer der ser ud til at fastholde børn i fattigdom, og hvilke faktorer der ser ud til at kunne hjælpe en husstand ud af fattigdom.

Ovenstående analyser, gerne gentaget med faste mellemrum, vil også kunne vise, om en indsats mod børnefattigdom har den ønskede effekt.

Tiltag mod børnefattigdom

I forhold til en indsats mod børnefattigdom er der i del 1 af Børns Levestandard i Grønland fremlagt en række anbefalinger fra børn og unge (se Nielsen og Wulff 2007).

Denne rapport, såvel som andre undersøgelser, bekræfter dertil, at husstande med unge og/eller enlige forsørgere og mange søskende er sårbare overfor at komme til at leve i fattigdom (Hope 1999, Spencer 2005). Disse forhold, såvel som de øvrige risikofaktorer, udpeget i denne

undersøgelse, er relativt lette at få øje på, og kan derved give mulighed for at identificere og støtte de husstande, der måtte være i risiko for at leve i fattigdom.

Del 3 af Børns Levestandard i Grønland, som udkommer senere, behandler børns levestandard i Grønland i relation til ethvert barns ret til en tilstrækkelig levestandard, som fastslået i FN's Børnekonvention. Rapporten analyserer Grønlands opfyldelse af bestemmelsen og fremlægger en række anbefalinger, som er baseret på FN's anbefalinger til at sikre børn en tilstrækkelig levestandard (se Wulff og Nielsen 2007).

Bilag 1

Definition af Disponibel indkomst

Data anvendt i denne undersøgelse er den disponible indkomst for 2004 som udtrukket fra Grønlands Statistiks register, og som nærmere defineret nedenfor. I forhold til den definition af disponibel indkomst, der normalt anvendes i Grønlands Statistiks publikationer, er der dog i denne undersøgelse tillagt det udbetalte børnetilskud, hvorfor den disponible indkomst brugt i denne undersøgelse adskiller sig fra den som Grønlands Statistik offentliggør.

Definition af disponibel indkomst som anvendt i denne undersøgelse:

A-indkomst (oplyst på selvangivelsen)

+ B-indkomst (oplyst på selvangivelsen, dog ikke beløb under 5.000 kr. pr. år)

÷ Slutskat (oplyst på selvangivelsen)

÷ Paragraf 54-tillæg (et tillæg, der kan lægges oveni, hvis man afleverer sin selvangivelse for sent)

+ Nedsættelse i betalt skat pga. betalt skat i udlandet (oplyst på selvangivelsen)

= Indkomst efter skat (beregnet).

+ Sociale ydelser (oplyst via socialstatistikken, se nederst)

=Disponibel indkomst (beregnet)

De sociale ydelser som indgår i den disponible indkomst er følgende:

Alderspension, børnetillæg

Alderspension, personligt tillæg

Førtidspension, børnetillæg

Førtidspension, personligt tillæg

Offentlig hjælp, engangshjælp

Offentlig hjælp, takstmæssig hjælp, arbejdsløshed

Offentlig hjælp, takstmæssig hjælp, sygdom og ulykke

Offentlig hjælp, trangsvurderet hjælp

Offentlig hjælp, udvidet behovsvurderet hjælp

Boligsikring

Børnetilskud

Bilag 2

Fattigdomsgrænserne brugt i beregningen af implicit fattigdom i denne rapport er baseret på takster for trangsvurderet hjælp tillagt børnetilskud samt enlige forsørgeres underholdningsbidrag. På baggrund af taksterne er der beregnet, hvor stor en indkomst de udgør samlet, hvis en husstand modtager dem hele året, og dette er brugt som fattigdomsgrænse. Der er brugt takster for år 2004 som er det år, undersøgelsens indkomstdata er fra.

Taksterne for trangsvurderet hjælp er indhentet fra kommunerne via telefoninterview og mail. Da taksterne er historiske, er oplysningerne behæftet med en vis usikkerhed, men de er så vidt muligt verificeret. Der har i nogle kommuner været anvendt forskellige takster alt efter, om modtagerne havde egen bolig, boede hos andre, om hjælpen blev udbetalt ugentligt eller månedligt osv. Nogle kommuner har også forskellige takster for børnetillæg til trangsvurderet hjælp afhængig af boligform, reelle forsørgere etc. Da disse forhold ikke kan afgøres ud fra eksisterende registre, er det valgt at anvende gennemsnit af de angivne beløb.

Kommunernes takster som oplyst i interviewene fremgår af skemaet nederst i dette bilag.

Vedrørende børnetilskud er taksten taget fra Finansloven for 2004 og beregnet per barn i hver husstand. Taksten for børnetilskud er indkomstafhængig. En præcis udregning af den reelle takst for hver husstand ville kræve at datagrundlaget ikke var husstande, men familierelationer/forsørgerforhold. Da det ikke er sådan, er der i stedet valgt at bruge børnetilskuddet for den laveste indkomstgruppe. Dette er ud fra en forudsætning om, at det er dem der er i fokus for analysen. Det årlige beløb for børnetilskud er kr. 5.610 pr. barn.

Taksten for underholdsbidrag er ligeledes hentet fra Finansloven for 2004. På årsbasis udgør underholdsbidrag kr. 9.096 pr. barn.

Oversigt over takster for trangsvurderet hjælp 2004

Kommune	Enlige	Par/ægtepar	børnetillæg/enlige	børnetil./par
Nanortalik				
Ugentlig			175	175
Hver 14. dg.	646	1200		
Måned				

Kommentar: Der uddeles et dagligt tillæg på 25 kr. pr. barn. Fast bolig eller logerende er samme takst. Vides ikke om taksten for 2004 er den samme.

Paamiut				
Ugentlig	450	650	176	176
Hver 14.dg.	900	1300		
Måned		2600	758	758

Narsaq				
Ugentlig	325/575*	650/900*		
Hver 14. dg.				
Måned				

Andet: *med barn. Ingen forskel på fast bolig eller logerende. Samme takst som 2004.

Kangaatsiaq				
Ugentlig	400/300*	550/450*	175	
Hver 14. dg.	800/600*	1100/900*		
Måned	1733	2383		

Andet: Taksterne er for folk med henholdsvis egen bolig og logerende.

Maniitsoq				
Ugentlig	388	581	175	350
Hver 14. dg.	776	1162	350	700
Måned				

Qasigiannguut				
Ugentlig	350/250*	475/375*	175	175
Hver 14. dg.				
Måned				

Andet: Samme takster som 2004. *Dette er sommertakster i perioden: juli, august og september.

Qeqertarsuaq				
Ugentlig	400	750	175	175
Hver 14. dg.	800	1500	350	350
Måned	1720	3225	758	758
Kommune	Enlige	Par/ægtepar	børnetillæg/enlige	børnetil./par

Kommune	Enlige	Par/ægtepar	børnetillæg/enlige	børnetil./par
Qaqortoq				
Ugentlig				
Hver 14. dg.	712/472*	1272/862*		
Måned				

Andet.: Det første tal er for folk med egen bolig, det andet er for henholdsvis samboende/loggerende og hjemløse.

Ammassalik				
Ugentlig	290/275	580/550	167/150	167/150
Hver 14. dg.	580/550	1160/1100	334/300	334/300
Måned				

Andet: Det første tal er for 2006 det andet for 2004.

Ittoqqortoormiit				
Ugentlig	300/200*	500/350?*	175	175
Hver 14. dg.				
Måned				

Andet: Det første tal er for 2006 det andet for 2004. Der var en vis usikkerhed på 2004 taksten 350. Desforuden gives 50 liter Solar pr. husstand 1. maj til 30. sept. Og 70 liter Solar 1. okt. Til 30. april.

Aasiaat				
Ugentlig	400/200*	600/400*	175**	350
Hver 14. dg.				
Måned				

Andet: *Egen bolig/loggerende. **biologiske børn. Det er samme takster som i 2004.

Sisimiut				
Ugentlig	370/328*	655	180	180
Hver 14. dg.	740/656*	1310		
Måned	1605/1420*	2840		

Andet: *første beløb er folk med egen bolig, det andet er samboende/loggerende. Børnetillægget kan gøres dobbelt hvis det er et ægtebarn.

Nuuk				
Ugentlig	409*/468**	818	350	700
Hver 14. dg.	818*/936**	1636		
Måned				

Andet: første beløb er for enlig uden bolig, det andet** er for enlig med bolig. Taksterne gælder 2004 og 2006. Ansøgninger på årsbasis: ca. 1000.

Kommune	Enlige	Par/ægtepar	børnetillæg/enlige	børnetil./par
Uummannaq				
Ugentligt	350	700	163,66	327,32
Hver 14. dag	651,18	1302,28	327,32	654,64
Måned				

Andet: Taksterne gælder for 2004 og 2006.

Ilulissat				
Ugentlig	400	600	175	175
Hver 14. dag	800	1200	350	350
Måned				

Andet: Samme takster som i 2004, afventer ny forordning om offentlig hjælp inden der tages stilling til ændring af takster.

Upernavik				
Ugentlig	500/300*	630/420*	175/80**	210/80**
Hver 14. dag				
Måned				

Andet: *uden egen bolig. ** For første barn/efterfølgende børn.

Qaanaaq:				
Ugentlig	400	600	175	175
Hver 14. dag	800	1200	350	350
Måned				

Referencer

Corak, M. (2005): *Principles and Practicalities in Measuring Child Poverty for the Rich Countries*. Innocenti Working Paper No. 2005-01. UNICEF Innocenti Research Centre, Florence.

Hansen, F. K.; Hansen, H. (2004): *At eksistere eller at leve. Fattigdom og lave indkomster i Danmark – hvordan måler man fattigdom?* CASA, København.

Hansen, H-T.; Jürgens, O.; Strand, A. H. H.; Voges, W. (2006): *Poverty among households with children: a comparative study of Norway and Germany*. International Journal of Social Welfare 2006;15:269-79.

Hope, S.; Power, C.; Rodgers, B. (1999): *Does financial hardship account for elevated psychological distress in lone mothers*. Social Science and Medicine 1999;49:1637-49

Hussain, M.A. (2003): *Børnefattigdom i danske kommuner i 1984-2001*. Socialforskningsinstituttet og Red Barnet, København.

Hussain, M.A. (2004): *Børnefattigdom i Danmark 2002*. Tema: Fattigdommens dynamik. Socialforskningsinstituttet, København.

Janson, S.; Sundelin, C.; Starrin, B. (2001): *Fattiga barns hälsa i det rika Europa*. Läkartidningen 2001;98:2914-18.

Grønlands Hjemmestyre (1982): *Landstingsforordning nr. 10 af 1. november 1982 om hjælp fra det offentlige* – læs den på følgende link:

http://www.nanoq.gl/gh.gl-love/dk/1982/ltf/ltf_nr_10-1982_dk.htm

Luxembourg Income Study (LIS) (2007): *Key Figures database* – data hentet fra <http://www.lisproject.org/keyfigures.htm> 15. juni 2007

MIPI (2005): *Statistik om børn og unge i Grønland 2005*. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge. Nuuk

Niclasen, B.; Laursen, L.; Løngaard, K.; Schnohr, C.: *Sundhed på toppen - resultater fra HBSC undersøgelsen i Grønland i 2006*. Inussuk-rapport I:2007. Under udarbejdelse.

Nielsen, S. L. & Wulff, S. (2007): *Børns Levestandard i Grønland del 1: "Børn med afsavn - interviewundersøgelse med børn og forældre i familier med knap økonomi"*. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge, Nuuk.

Poulton, R.; Caspi, A.; Milne, B. J.; Thomson, W. M.; Taylor, A.; Sears, M. R.; Moffitt, T. E. (2002): *Association between children's experience of socioeconomic disadvantage and adult health: a life-course study*. Lancet 2002;360:1640-45

Rasmussen, O. R. (2005): *Analyse af fangererhvervet i Grønland*. (www.nanoq.gl) (Grønlands Hjemmestyre)

Salonen, T. (2002): *Barns ekonomiska utsatthet under 1900-talet. Bidrag till ett kommunalt barnindex*. Rädda barnen, Stockholm.

Spencer, N (2005): *Does material disadvantage explain the increased risk of adverse health, educational, and behavioural outcomes among children in lone parent households in Britain? A cross sectional study*. Journal of Epidemiology and Community Health 2005;59:152-57

UNICEF (2000): *A League Table of Child Poverty in Rich Nations*. Innocenti Report Card, Issue No.1. UNICEF Innocenti Research Centre, Florence.

UNICEF (2005a): *The status of children in the developed world: Child poverty in rich countries. 2005. Part 1*. International Journal of Health Services 2006;36:235-69. UNICEF Innocenti Research Centre, Florence.

UNICEF (2005b): *Child Poverty in Rich Countries, 2005. Innocenti Report Card No. 6*, UNICEF Innocenti Research Centre, Florence

Wulff, S.; Nielsen, S. L. (2007): *Børns Levestandard i Grønland del 3: "Barnets ret til en tilstrækkelig levestandard. Børnekonventionens artikel 27 i en grønlandsk kontekst"*. MIPI – Videnscenter om Børn og Unge. Nuuk.

Landstings Finanslov 2004 - læs den på følgende link:

<http://www.nanoq.gl/anipi/fl2004/fl2004internet.pdf>

FN's Børnekonvention – læs den i sin helhed på dansk på følgende link:

<http://www.barnetsvalg.com/fn.htm>